

**Verhoeff-
Rollmanschool**

Educatis

Schoolgids

2022-2023

Voorwoord

Voor u ligt de schoolgids voor het cursusjaar 2022-2023.

Deze schoolgids wordt alleen online aangeboden via onze website <https://www.vrschool.educatis-rpo.nl/>

Naast de informatie die op de website staat wordt veel informatie met ouders gedeeld via het ouderportaal van Basisonline <https://plaza.basisonline.nl/>

Informatie over de resultaten van uw kind(eren) kunt u vinden via het ouderportaal van ParnasSys <https://ouders.parnassys.net>

Natuurlijk kunt u altijd contact opnemen met de leerkrachten of de directie als u vragen en/of opmerkingen hebt.

Dit cursusjaar staan een aantal ontwikkelingen centraal.

We gaan verder met “Leren Zichtbaar Maken”. We zullen ons verdiepen in het geven van effectieve feedback in de gesprekken met de kinderen. Ook stimuleren we het zichtbaar leren voor iedere leerling door de doelen concreet te maken, samen met het leerproces op weg naar het doel. De leerlijn executieve functies zal verder vorm krijgen.

Dit cursusjaar zullen we een nieuw schoolplan schrijven. In dit schoolplan komen de plannen voor de komende vier jaar te staan. Zowel bij leerkrachten, ouders en leerlingen zullen we inventariseren hoe tevreden ze zijn over het huidige onderwijs en welke ontwikkelingen een plaats moeten krijgen in het schoolplan.

Ook zal er veel aandacht uitgaan naar het uitvoeren van het NPO (Nationaal Plan Onderwijs). In paragraaf 6.12 leest u meer over deze ontwikkelingen.

We hopen op een goed en gezegend schooljaar met elkaar. We bidden of de Heere het Bijbelse onderwijs wil zegenen.

Dat wij ons ambt en plicht, o Heer',
Getrouw verrichten tot Uw eer;
Dat Uwe gunst ons werk bekroon';
Uw Geest ons leid' en in ons woon'.

Met vriendelijke groeten,

namens het team,

B.L. Kuiper, directeur

**Verhoeff-
Rollmanschool**

Educatis

1. School

1.1 Naam

De school is genoemd naar twee CNS-bestuursleden van het eerste uur: dominee Verhoeff en de heer Rollman. Dominee Verhoeff was predikant van de Nederlandse Hervormde kerk hier ter plaatse en jarenlang voorzitter van de Schoolvereniging. Hij overleed in 1909, op 86-jarige leeftijd en ligt begraven bij de Dorpskerk.

De heer Rollman is bijna 50 jaar penningmeester geweest in een tijd, dat de scholen nog niet gesubsidieerd werden en alles door de ouders moest worden opgebracht. Deze mannen hebben veel gedaan voor het christelijk onderwijs in Bodegraven.

1.2 Historie

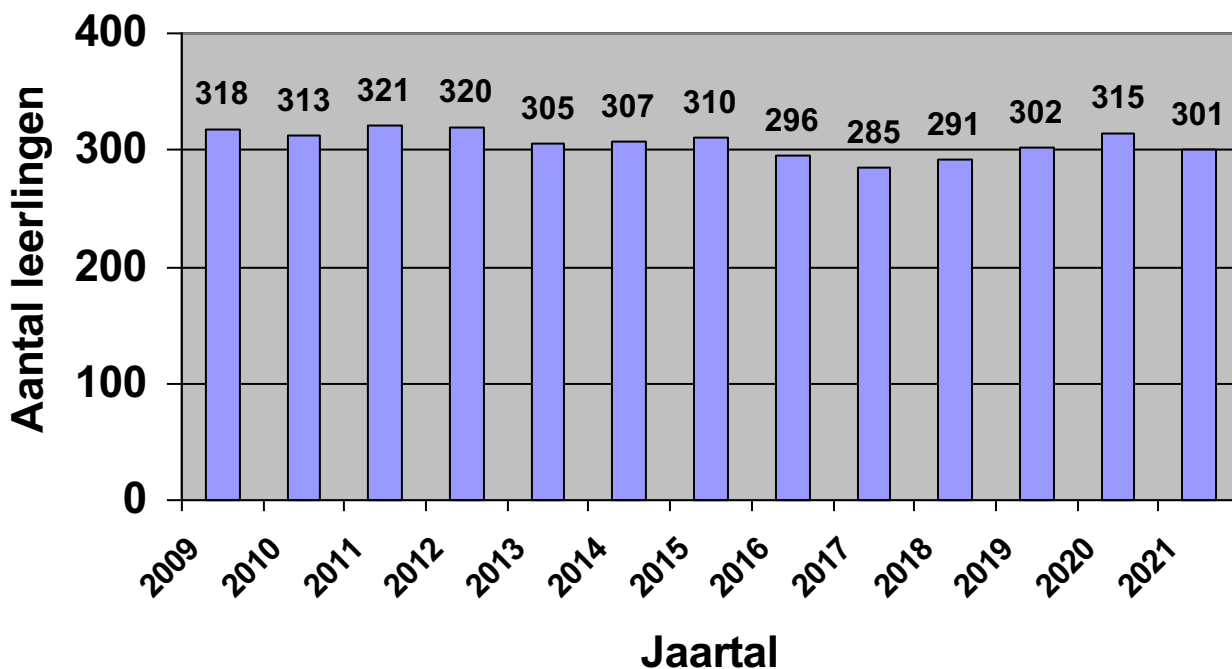
De school staat sinds 2019 in de Dronenwijk. De oude school stond in het centrum van Bodegraven. De school dateert van 1916. De vereniging van CNS, waartoe onze school tot 1997 behoorde, is nog ouder. Het eerste onderwijs werd gegeven op 18 mei 1858! Voor meer informatie over de geschiedenis van het christelijk onderwijs te Bodegraven verwijzen wij u naar de boekjes: "125 jaar prot. Chr. onderwijs in Bodegraven" en het jubileumboekje in verband met het 75-jarige jubileum in 1991 van de Verhoeff-Rollmanschool. In 2016 is het 100-jarig jubileum gevierd!

1.3 Schoolgrootte

Het aantal kinderen op school ligt rond de 330. De kinderen komen uit het hele dorp en daarbuiten. De school heeft 12 groepen, waarvan drie kleutergroepen, twee groepen 3, een groep 4, een groep 4/5, een groep 5, een groep 6, een groep 7, een groep 6/8 en een groep 8.

In april 2022 start een nieuwe instroomgroep. Vanaf dat moment heeft de school 13 groepen. Elke groep heeft een vaste leerkracht. Niet alle leerkrachten werken fulltime. Daarom werken er in veel groepen twee leerkrachten samen. Ook komt het voor dat een leerkracht ambulante tijd heeft. Die collega wordt dan vervangen door een vaste invaller.

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van het leerlingenaantal bij de 1 oktobertelling te zien.

1.4 Leerlingpopulatie

Kenmerken thuissituatie: Bijna alle leerlingen hebben de Nederlandse nationaliteit. De meeste ouders hebben een kerkelijke achtergrond. Over het algemeen groeien de leerlingen op in stabiele gezinnen.

Cognitieve kenmerken: De leerlingpopulatie is uiteenlopend qua cognitieve capaciteiten en vraagt daarom een breed palet aan aanpassingen binnen het basisaanbod. De groep leerlingen die extra ondersteuning nodig heeft, wordt planmatig begeleid, vanwege hun zorgbehoefte die afwijkt van het gemiddelde van de groep. De hulp kan zich bv. richten op leerlingen met een achterstand t.o.v. het onderwijsaanbod in de groep, die daarom extra uitleg en oefening nodig hebben. Het kan ook gericht zijn op leerlingen die zich sneller ontwikkelen en daarom extra uitdaging en begeleiding in het leerproces krijgen. De begeleiding gebeurt zoveel mogelijk in de groep en is als eerste gericht op de ontwikkeling van executieve functies. Zo kunnen de leerlingen groeien in mogelijkheden om de leerstof zelfstandig te ontvangen en te verwerken. Onderwijsassistenten helpen de leerkracht in het stimuleren van de leerlingen tot een juiste leerhouding. Ook zijn zij ondersteunend aanwezig als er extra hulp wordt gegeven door de leerkracht zelf. Als de hulp teveel afwijkt van wat er in de groep gebeurt, wordt deze buiten de groep gegeven.

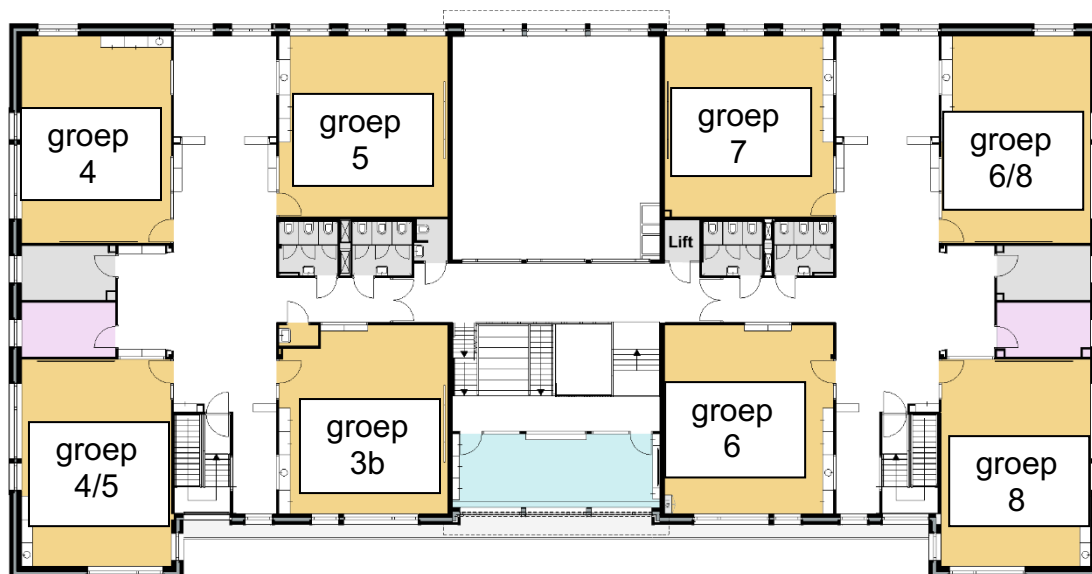
Sociaal-emotionele kenmerken: Steeds meer leerlingen hebben begeleiding nodig op sociaal-emotioneel gebied. Dit zijn kinderen die moeilijke dingen hebben meegemaakt en soms tijdelijk in een ander gezin wonen. Ook zijn er kinderen die snel overprikkeld raken en zich daardoor minder fijn voelen. We merken dat er in het onderwijs aandacht nodig is voor het leren ontspannen en het leren ordenen van gedachten. De begeleiding kan variëren van klassikaal tot individueel, van een gesprekje tussendoor tot vaste zorgmomenten. Zo nodig betrekken we externe zorgverleners hierbij die met ons meedenken en soms ook in de school aan de slag gaan.

1.5 Gebouw/plattegrond

Begane grond:

Eerste verdieping:

1.6 Schooltijden

Groep 1 t/m 4		
maandag	8.30-12.00	13.15-15.15
dinsdag	8.30-12.00	13.15-15.15
woensdag	8.30-12.15	Vrij
donderdag	8.30-12.00	13.15-15.15
vrijdag	8.30-12.00	Vrij
Groep 5 t/m 8		
maandag	8.30-12.00	13.15-15.15
dinsdag	8.30-12.00	13.15-15.15
woensdag	8.30-12.15	Vrij
donderdag	8.30-12.00	13.15-15.15
vrijdag	8.30-12.00	13.15-15.15

Regels aanvang en einde schooltijd

Tien minuten voor schooltijd gaat de deur bij de kleuters open. Twee morgens in de week kunt u uw kind van groep 1 of 2 dan in de klas brengen. De andere momenten gaan de kinderen alleen de school in. De leerlingen van groep 3 mogen de eerste twee weken van het schooljaar in de klas gebracht worden.

Ongeveer een kwartier voordat de school begint, wordt er pleinwacht gehouden. Voor schooltijd gaan er twee bellen. Eén om vijf minuten voor de school begint en één om twee minuten voor de school begint. Bij de eerste bel mag het kind naar binnen, bij de tweede bel moet het kind naar binnen.

Wilt u erop toezien dat de kinderen niet eerder dan 8.15 uur en 13.00 uur op school zijn?

Het zou fijn zijn als kinderen uit de Dronenwijk niet op de fiets naar school komen.

Speelkwartier

De kinderen van de groepen 6 t/m 8 hebben pauze van 10.15 uur tot 10.30 uur. Voor de kinderen van de groepen 3 t/m 5 is het pauze van 10.30 uur tot 10.45 uur. De kinderen hebben dan ook gelegenheid iets te eten en/of te drinken.

Ook de kleuters nemen iets mee om te eten en te drinken. Wij stellen het zeer op prijs dat dit gezond is, bijvoorbeeld fruit. Graag niet te veel, anders zijn ze te lang bezig om het op te eten. Op dinsdag is het fruitdag. Dan nemen alle kinderen fruit mee.

Absentie/ziekmelding

Als uw kind verhinderd is om de school te bezoeken, wilt u het ons dan vóór de schooltijden laten weten via het ouderportaal?

1.7 Medezeggenschapsraad

De medezeggenschapsraad is een inspraakorgaan dat op onze school al jarenlang een vaste plaats heeft. Vanaf 2009 is een medezeggenschapsraad (mr) namelijk verplicht op alle scholen van lager onderwijs tot middelbaar- en hoger onderwijs. De mr heeft als doel om op school de inspraak te regelen. De mr spreekt voor zowel ouders als personeel. De inbreng in de mr van onderwijspersoneel en ouders bepaalt mede de kwaliteit van het onderwijs op school. De samenleving verandert en het onderwijs verandert mee. Van de school wordt verwacht dat die zich zelfstandiger opstelt dan de school van zo'n tien jaar geleden. Afgelopen jaar heeft de mr weer al het mogelijke gedaan voor de school. Zo gaf zij advies en verleende instemming op het gebied van verschillende beleidsterreinen van de school. De mr heeft o.a. instemmingsrecht bij de volgende zaken: verandering van de onderwijskundige doelstellingen van de school, een schoolplan, de schoonmaakregeling, de vrijwillige ouderbijdrage en beleid t.a.v. veiligheid, gezondheid en welzijn. Adviesrecht heeft de mr o.a. bij beleid ten aanzien van aanstelling en ontslag, vakantierooster en onderhoud van de school. De mr stelt het zeer op prijs als zij als oudergeleding en personeelsgeleding geïnformeerd wordt door de ouders. Dat kan zijn met vragen over de overblijfsregeling, de identiteit, de schoolreis, de lesmethoden en het pedagogisch klimaat.

De mr vergadert vijf keer per jaar. De data en agenda's van de vergaderingen worden op de website gepubliceerd, daar kunt u ook de notulen vinden van de vergaderingen die zijn geweest. De vergaderingen van de mr zijn openbaar.

De mr bestaat uit ouders en personeelsleden, in gelijke verhouding. Als er een vacature ontstaat in de oudergeleding van de mr worden er verkiezingen uitgeschreven. Als meerdere ouders zich kandidaat stellen voor deze taak, wordt er schriftelijk gestemd. Een vacature in de personeelsgeleding, wordt door het personeel ingevuld.

Oudergeleding:

Dhr. D. Buitelaar; voorzitter

Personeelsgeleding:

Janny de Groot

Dhr. M.J. van der Heiden

Annemarie van Wensveen

Dhr. D. Roggeveen, secretaris
mr.verhoeffrollmanschool@educ
atis-rpo.nl

Hans Kerpel

1.8 Educatis

Educatis is een vereniging voor Christelijk Onderwijs op Reformatische Grondslag, ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 30204999. Tot deze vereniging behoren de volgende scholen:

- Johannes Bogermanschool te Houten
- Eben-Haëzerschool te Utrecht
- De Akker te Amstelveen
- Johannes Calvijnsschool te Amersfoort
- Willem Farelschool te Hoevelaken
- Verhoeff-Rollmanschool te Bodegraven
- De Lelie te Driebruggen
- Daniëlschool te Soest
- School met de Bijbel te Nieuwer Ter Aa
- Rehobôthschool te Zeist

Lidmaatschap

Bij de aanmelding van nieuwe leerlingen verstrekt de directeur informatie over de vereniging Educatis. Er is bewust gekozen voor de verenigingsvorm waarbij leden direct betrokken zijn bij de school, waar zij voor gekozen hebben en bij het onderwijs aan hun kinderen. De leden van de Raad van Toezicht van de vereniging Educatis worden grotendeels benoemd uit de leden. Maximaal twee leden van de Raad van Toezicht kunnen van buiten de vereniging als lid van de Raad van Toezicht worden benoemd.

Het lidmaatschap van de vereniging staat volgens artikel 8 van de statuten open voor personen:

- die zich schriftelijk hebben aangemeld
- die het doel en grondslag zoals omschreven in artikel 3 en 4 onderschrijven en dit door middel van een handtekening op het aanmeldingsformulier bekrachtigen
- die de grondslag in leer en leven voorstaan
- die meerderjarig zijn

Het lidmaatschap staat dus open voor beide ouders. De ouders kunnen ervoor kiezen allebei lid te worden of één van hen. Het betreft een persoonlijk lidmaatschap, dus een lid kan zich niet laten vertegenwoordigen door zijn/haar partner. Stemmen op de Algemene Leden Vergadering (ALV) bij volmacht is niet toegestaan.

Aanmeldingsformulieren ontvangt u via de directeur die de aanmelding verder verzorgt. Nadat de Raad van Bestuur over de toelating beslist, ontvangt het lid een bevestiging van lidmaatschap en op aanvraag een exemplaar van de statuten en het huishoudelijk reglement.

Bij de aanmelding kan het lid aangeven bij welke school hij/zij zich het meest betrokken weet.

De contributie is vastgesteld op € 15,00 per lid, per kalenderjaar. De contributie wordt jaarlijks in het voorjaar geïnd.

Het lidmaatschap eindigt door schriftelijk (of per e-mail) opzeggen van het lid met inachtneming van een opzegtermijn van vier weken. Het lidmaatschap is persoonlijk en tot wederopzegging. Het stopt dus niet automatisch als de kinderen van het betreffende lid de basisschool verlaten.

Algemene ledenvergadering

In juni wordt de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering (ALV) gehouden, waarvoor alle leden schriftelijk worden uitgenodigd. Voorafgaand aan de ALV ontvangen alle leden het jaarverslag en de financiële gegevens conform de statutaire verplichting. Het is mogelijk de stukken digitaal te ontvangen. Dit kan alleen als een lid daar via het aanmeldingsformulier toestemming voor heeft gegeven.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van Educatis bestaat uit 5 leden. In de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering, die in juni wordt gehouden en waarvoor alle leden worden uitgenodigd, worden nieuwe leden van de Raad van Toezicht, die als enkelvoudige kandidaten voorgedragen zijn door de Raad van Toezicht, door de leden benoemd. De benoeming is voor een termijn van 4 jaar. De leden kunnen zich herkiesbaar stellen voor een volgende termijn van 4 jaar. Er geldt sinds 2021 een maximale zittingsduur van 8 jaar.

De Raad van Toezicht bestaat uit de volgende personen:

J. Weeda, voorzitter	Houten
Mevr. M.J.E. Baan-Meerman, 2 ^e voorzitter	Hoevelaken
J.C. van der Net	Vianen
P.G. Willemsen	Hoevelaken
Mevr. M. van den Berg-Molenaar	Gouda

Bij het bestuurskantoor zijn werkzaam:

Raad van bestuur:

J.A. van Hell MSc

a.vanhell@educatis-rpo.nl

Directiesecretaresse:

Mw. J.H. de Jongh-Deurloo

j.dejongh@educatis-rpo.nl

Medewerker FZ en PSA:

Mw. J.M. Brons-Versluis

j.brons@educatis-rpo.nl

Beleidsmedewerker:

Mw. M. Van Twillert

m.vantwillert@educatis-rpo.nl

Gegevens kantoor (tevens correspondentieadres):

Educatis

Waterdaal 3

3817 GV Amersfoort

Tel: 033-3033123 (kantoor)

Tel: 033-3033120 of 06-17368480 (J.A. van Hell)

e-mail: info@educatis-rpo.nl

Website: www.educatis-rpo.nl

Communicatie

Het streven is steeds meer via de website te communiceren. Agenda's, statuten en reglementen zijn daarop te vinden. Maar ook per telefoon (033-3033123) of per mail is het bestuurskantoor bereikbaar en bereid in te gaan op uw vragen.

ANBI notering

Educatis is een ANBI geregistreerde vereniging. Dit houdt in dat giften aan Educatis voor de aangiftebelasting aftrekbaar zijn.

GMR

De GMR bestaat uit leden die deelnemen aan de lokale medezeggenschapsraad.

De voorzitter is Dick Buitelaar uit Bodegraven.

Externe vertrouwenspersonen

Voor Educatis werken de volgende vier personen als externe vertrouwenspersonen:

Mw. M. Sollie 030-6932527 ('s avonds)

Dhr. drs. W. de Kloe 0348-502352

Vacature

Elk van deze vertrouwenspersonen kan als aanspreekpunt fungeren. Als aan één van hen om hulp wordt gevraagd zal hij/zij in eerste instantie bemiddelend optreden tussen klager en aangeklaagde en zoeken naar herstel van contact en vertrouwen om tot een oplossing van het probleem te komen.

Hij/zij kan ook adviseren bij eventuele vervolgstappen richting klachtencommissie of doorverwijzen naar externe relaties (b.v. maatschappelijk werk).

Privacywetgeving

U heeft als ouders wel/geen toestemming gegeven voor het gebruik van foto's en/of video's waarop uw kind(eren) staan. Op elk moment kunt u contact opnemen met de school om de toestemming te wijzigen.

Om het onderwijs te verbeteren, mogen scholen de daarvoor verzamelde niet-bijzondere persoonsgegevens delen met het CBS voor wetenschappelijk onderzoek en statistische doeleinden. Mocht u toch bezwaar hebben tegen het gebruik van de gegevens van uw eigen kind, dan kunt u dit laten weten bij de school. De school zorgt er dan voor dat de gegevens van uw kind niet aan het CBS gestuurd worden.

1.9 Klachtenprocedure

Iedere school heeft de door de Educatis gehanteerde klachtenprocedure, opgesteld door de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs (VGS), ter inzage. Ook op de Educatis website kunt u deze klachtenprocedure vinden.

Formeel geeft deze klachtenregeling u de wettelijke mogelijkheid om een uitspraak te vragen op uw klacht van een onafhankelijke commissie. Deze klacht kan betrekking hebben op gedragingen en beslissingen van het bevoegd gezag en personeel of juist op het nalaten daarvan en ook op gedragingen van ieder die in betrekking staat tot de school. Alleen klachten die onder geen enkele andere regeling vallen worden hier behandeld.

Maar voordat er tot een klacht indienen wordt besloten, zullen er eerst andere stappen gezet zijn.

Een klacht dient z.s.m. doch uiterlijk binnen drie maanden na de gedraging en/of beslissing te worden ingediend.

De klachtencommissie reformatorisch onderwijs is aangesloten bij de GCBO (Geschillencommissies Bijzonder Onderwijs). U kunt zich wenden tot de ambtelijk secretaris. Omdat de landelijke klachtencommissie werkt met verschillende kamers kunt u hieronder nagaan tot welke ambtelijk secretaris u zich (uitsluitend schriftelijk) moet wenden: Het adres is GCBO, Postbus 82324, 2508 EH Den Haag. E-mailadres: info@gcbo.nl

Deze korte samenvatting van de procedure om een formele klachtenprocedure te starten is afgeleid van de VGS klachtenregeling zoals die door onze scholen gebruikt wordt. In de klachtenregeling staat ook uitgebreid besproken wat de aangewezen weg is om een klacht kenbaar te maken voordat u tot het besluit komt tot een formele (langdurige) procedure. Altijd dient het uitgangspunt te zijn dat er een juiste procedure wordt gevolgd en dat we op een juiste, communicatieve manier met elkaar omgaan met als doel te komen tot een bevredigende oplossing in het belang van de betrokken leerling.

Aanwijzingen hoe om te gaan met elkaar vinden wij in Mattheüs 18. Een klacht hoort in eerste instantie besproken te worden met degene waartegen u een klacht hebt. Meestal zal het een leraar betreffen. Komt u in een gesprek daar samen niet uit, dan is de volgende stap dat u zich tot de directeur richt en die zich door beide partijen op de hoogte laat stellen. Leidt dit niet tot het gewenste resultaat, dan is de volgende stap de vertegenwoordiger van het bevoegd gezag te raadplegen.

Er kan ook sprake zijn van een klacht die volgens u thuishoort bij het bevoegd gezag. In dat geval kunt u zich rechtstreeks tot de vertegenwoordiger van het bevoegd gezag wenden. Bij voorkeur schriftelijk zodat de klacht duidelijk verwoord wordt.

J.A. van Hell is verantwoordelijk de klacht te communiceren met directeur en/of het bevoegd gezag. Bovenstaande manier van communiceren laat onverlet dat iedereen het wettelijke recht heeft zich direct met een klacht tot de landelijke klachtencommissie – eerder vermeld – te wenden.

Zedenmisdrijf

Indien de klacht betrekking heeft op een zedenmisdrijf, dan heeft het bevoegd gezag, in overleg met de vertrouwensinspecteur, de plicht daarvan aangifte te doen bij een opsporingsambtenaar. Aan de onderwijsinspecteur wordt gemeld dat de aangifte gedaan is.

2. Visie en identiteit

2.1 Doel en grondslag

Doel en grondslag van de vereniging Educatis zijn in de artikelen 3 en 4 van de statuten omschreven.

Artikel 3: Doel

De vereniging stelt zich ten doel het verstrekken van onderwijs overeenkomstig de in artikel 4 genoemde grondslag en voorts al wat met één of ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord. Zij stelt zich tevens ten doel het bevorderen en bewerkstelligen van een gezamenlijk beleid met betrekking tot de scholen die van haar uitgaan. De vereniging stelt zich voorts ten doel om ten behoeve van de scholen werkzaamheden te verrichten ter verzekering van de goede gang van het onderwijs. De vereniging beoogt niet het maken van winst.

Artikel 4: Grondslag

De grondslag van de vereniging is Gods Woord, zoals daarvan belijdenis gedaan wordt in de artikelen 2 tot en met 7 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. De vereniging onderschrijft geheel en onvoorwaardelijk de Drie Formulieren van Enigheid, zoals deze zijn vastgesteld in de Nationale Synode gehouden te Dordrecht in de jaren 1618 en 1619. Zij belijdt het absolute gezag van Gods Woord over alle terreinen van het leven en derhalve mede over de opvoeding en het onderwijs van de kinderen.

2.2 Levensbeschouwing

De Verhoeff-Rollmanschool is een christelijke basisschool op reformatische grondslag. Het doel van ons onderwijs is, dat de kinderen, vanuit de opdracht van Psalm 78, "hun hoop op God zouden stellen". De verkondiging van Gods grote daden door middel van Bijbelse vertellingen en verhalen uit het heden en verleden van de kerk neemt dan ook een centrale plaats in binnen ons onderwijs. Wij willen aansluiten en voortbouwen op de basis die door de ouders en de kerk is gelegd. Het klimaat op school moet voor de kinderen veilig en herkenbaar zijn. Wij weten dat over diverse identiteitsgevoelige onderwerpen verschillend wordt gedacht. Door een duidelijke en open communicatie maken wij ons beleid inzichtelijk waardoor ouders weten wat zij kunnen en mogen verwachten.

We onderschrijven onvoorwaardelijk en geheel de Heilige Schrift als het onfeilbaar Woord van God. We gebruiken de Statenvertaling en zingen de psalmberijming van 1773 ritmisch.

In de hoogste groepen worden een aantal vragen van "Kort Begrip" aangeleerd en worden er gedeelten uit de kerkgeschiedenis verteld.

2.3 Toelatingsbeleid

Onze school valt, als christelijke school op reformatische grondslag, volgens de wet onder de definitie "bijzonder onderwijs". Op grond hiervan kan de lokale directie regels stellen ten aanzien van het toelatingsbeleid. De grondslag van de school is verwoord in de statuten van de vereniging Educatis [artikel 4]. Van de ouders die hun kinderen op onze school aanmelden wordt verwacht dat zij de grondslag van de school in leer en leven onderschrijven.

Het kan voorkomen dat ouders de grondslag niet volledig (kunnen) onderschrijven. Van hen wordt verwacht dat zij de grondslag respecteren. Het respecteren daarvan door de ouders wordt in een schriftelijke verklaring vastgelegd. Als er geen overeenstemming wordt bereikt over het respecteren van de grondslag van de school zal de directie niet tot toelating besluiten.

2.4 Benoemingsbeleid

De leerkrachten zijn in zeer belangrijke mate de dragers van de identiteit. Alle personeelsleden dienen de grondslag van het bestuur dan ook te onderschrijven en daarnaast meelevend lid te zijn van een van de reformatische kerken.

2.5 Schoolregels vanuit de identiteit

Onze school kent geen kledingvoorschriften voor de leerlingen die de school bezoeken. Mochten uitingen op dit gebied als aanstootgevend ervaren worden naar de mening van de directie van de school, dan zal hierover met betreffende leerling(en) en hun ouders gesproken worden.

2.6 Vieringen

Onze identiteit speelt ook een rol bij de vieringen. Zo wordt bijzonder aandacht besteed aan de vieringen rondom de christelijke feestdagen.

Kerst

Jaarlijks herdenken we de geboorte van de Heere Jezus. We doen dat samen met alle geledingen van de school tijdens de kerstavond. Deze houden we in de Bethelkerk van de Gereformeerde Gemeente. Vertelling, declamatie, muziek en (samen) zang vormen de hoofdbestanddelen van deze avond. Alle kinderen van school krijgen die avond een attentie.

Pasen en Pinksteren

Pasen en Pinksteren wordt in de eigen klas gevierd.

Bid- en dankdag

De school heeft met bid- en dankdag vrij. De kinderen werken de week voorafgaand aan bid- en dankdag aan een, bij deze dagen passend, thema.

Scholenzondag

Jaarlijks werd de Scholenzondag gehouden op de laatste zondag in januari. In overleg met vertegenwoordigers van verschillende kerkverbanden en de Christelijke scholen van Bodegraven is besloten om scholen en kerken jaarlijks zelf invulling te laten geven aan het contact: school, gezin en kerk. De Verhoeff-Rollmanschool is verbonden aan de Bethelkerk en de Dorpskerk. De scholenzondagcommissies van beide kerken gaan samen in gesprek hoe ze het contact dit jaar vorm gaan geven.

Zendingsgeld

In alle klassen wordt op maandagmorgen zendingsgeld opgehaald. We proberen de betrokkenheid van kinderen zo groot mogelijk te houden. Daarom heeft iedere groep een "eigen" adoptiekind via de stichting "Woord & Daad". Het geld dat overblijft, doneren we aan verschillende zendingsgenootschappen, verenigingen of stichtingen die bij onze achterban bekend zijn.

Acties

Wij vinden het belangrijk dat kinderen oog hebben voor hun naaste die hulp nodig heeft. Daarom doen wij mee aan acties waar wij, ook vanuit onze levensbeschouwelijke identiteit, achter kunnen staan. In de "even jaren" doen we in november/ december mee aan de schoenendoosactie van Actie4kids van stichting "De Samaritaan".

Verder komen er veel verzoeken bij ons binnen om een actie te doen voor een goed doel. Uit het grote aanbod kiezen wij doelen die breed herkend worden en die de kinderen aanspreken.

2.7 Schoolregels

Aan het begin van elke maand wordt steeds een nieuwe "regel van de maand" gepresenteerd. Voor alle leerlingen en leerkrachten is dan duidelijk wat we met de betreffende regel willen.

Geprobeerd wordt om de regels vriendelijk, duidelijk en positief te formuleren. Wij hopen, mede door deze regels, een veilig klimaat in de school te kunnen realiseren.

Bij de kleuters wordt tijdens de maandopening een Bijbelverhaal verteld. Bij de kleuters houden we de regels aan van de sociale vaardigheidsmethode "Goed Gedaan".

2.8 Visie van de school

De Verhoeff-Rollmanschool staat voor christelijk onderwijs. Ons onderwijs is doelgericht en uitdagend, gekenmerkt door respect, veiligheid en verantwoordelijkheid.

christelijk	▪ Op de Verhoeff-Rollmanschool staat de Bijbel centraal. ▪ We leren de leerlingen God lief te hebben boven alles en de naaste als zichzelf. ▪ Iedere leerling is waardevol met de gaven die gegeven zijn.
doelgericht	▪ Met ons onderwijs halen de leerlingen de kerndoelen voor het primair onderwijs, zo nodig afgestemd op hun persoonlijk ontwikkelperspectief. ▪ We willen ons onderwijs voortdurend optimaliseren, zodat elke leerling tot zijn recht komt. We willen de talenten van de leerlingen optimaal benutten. ▪ Op school- en groepsniveau worden trendanalyses gemaakt. De leerkracht gebruikt deze gegevens om leerlingen op hun niveau te houden of om hen een hoger niveau te laten bereiken.
uitdagend	▪ Binnen de drie basisoniveaus worden leerlingen uitgedaagd zich optimaal te ontwikkelen. ▪ Voor de leerlingen die extra aanpassing nodig hebben, stemmen we het onderwijsaanbod af op hun persoonlijk ontwikkelingsniveau. ▪ We stimuleren de leerlingen samen te werken en samen te spelen. We doen dit door gebruik te maken van uitdagende werkvormen en te werken met thema's.
respect	▪ We leren de leerlingen respectvol om te gaan met alle mensen, de natuur en materialen in en buiten de schoolomgeving. ▪ We leren de leerlingen om te gaan met verschillen tussen en beperkingen van medeleerlingen.
veiligheid	▪ Het pedagogisch klimaat is dusdanig dat iedere leerling zich veilig voelt en graag naar school gaat. ▪ De leerkrachten zorgen voor structuur, orde, rust en regelmaat.
verantwoordelijkheid	▪ We leren de leerlingen verantwoordelijkheid te dragen voor keuzes die ze maken en voor de uitvoering van hun taken. We leren leerlingen zelf hun werk te plannen d.m.v. planbord, dag- en weektaken. ▪ School en ouders dragen samen de verantwoordelijkheid voor de leerling, daarom communiceren ouders en school op een respectvolle en professionele manier met elkaar. Wederzijdse waardering voor ieders bijdrage en inbreng is van essentieel belang.

2.9 Logo van de school

Onder het voorwoord vindt u het nieuwe logo van de school. Wat wij in het logo hebben uit willen drukken is het volgende:

De Bijbel in het midden: kinderen, leerkrachten en ouders ontmoeten elkaar rondom de Bijbel.

De figuren: zijn veelkleurig, ieder mens is uniek, zijn met elkaar verweven en werken samen.

De stippen: verwijzen naar de kernwaarden van onze school.

De kleuren: verwijzen naar de kleurstelling in het gebouw. Groen is in de onderbouw zichtbaar, oranje in de middenbouw, rood in de bovenbouw en blauw in de algemene ruimtes.

3. De organisatie van het onderwijs

3.1 Groep 1 en 2

In de onderbouw (de groepen 1 en 2) werken we ontwikkelingsgericht. Dit wil zeggen dat we niet het programma, maar de ontwikkeling van het kind als uitgangspunt nemen.

We werken rondom thema's die voor de kinderen concreet zijn zoals: "de dierentuin", "kriebelbeestjes", "de bakker". Een actuele gebeurtenis kan ook uitgangspunt zijn bij de keuze van het thema: het krijgen van een baby, verhuizen, het op schoolreis gaan. Soms nemen we een thema uit de wijde wereld: bv Indianen, Eskimo's, ridders en kastelen. Ook doen we mee aan verschillende natuuractiviteiten. Soms nodigen we mensen uit in de klas die iets over het thema kunnen vertellen of we maken in het kader van het thema een uitstapje.

Het spel neemt in het thematisch werken een belangrijke plaats in: spelen is leren. Bij het spel en bij het doen van de activiteiten speelt het sociale aspect een grote rol: het samen spelen en het samen plannen maken. Zo kunnen de kinderen gebruik maken van elkaars gaven.

Naast het spelen in de hoeken maken de kinderen ook werkjes bij het thema. Tijdens de speel/werktijd maken ze wekelijks een aantal mag- (vlinder) en moet (rups) taken. Ze maken hun keus zichtbaar op het planbord. Het werken met het planbord wordt langzaam opgebouwd. Ook besteden we aandacht aan beginnende geletterdheid en gecijferdheid. Niet om het lees- en rekenonderwijs vanuit groep 3 naar de kleutergroepen te halen, maar om te zorgen voor een rijke leeromgeving waar geletterdheid en gecijferdheid in past. De cijfers hangen op in de klas en ook de letters die bij het thema horen.

Verder doen we kringactiviteiten en spelletjes die de ontwikkeling van de kinderen stimuleren. We werken met het observatiesysteem leerlijnen Jonge Kind in ParnasSys. In ParnasSys worden alle administratieve gegevens van alle kinderen en alle schoolresultaten van groep 3-8 opgeslagen. We hebben voor dit systeem gekozen omdat het compact is en omdat we de kinderen volgen en hun ontwikkeling vastleggen in hetzelfde systeem als groep 3-8. We observeren de kleuters bij de leerlijnen: spel, motoriek, taal en rekenen. De leerkracht geeft op basis van observatie aan in welke ontwikkelingsfase het kind zich bevindt. Deze gegevens worden ingevoerd in de computer. Zo kunnen we de ontwikkeling per kind volgen en kijken welke doelen het kind heeft gehaald en wat de volgende stap in de ontwikkeling kan zijn. Ook kan de leerkracht de voortgang van de hele groep tegelijkertijd bekijken. Naar aanleiding van de observaties kunnen we bepalen hoe we het kind en de groep verder kunnen begeleiden. We zetten bewust activiteiten in om de kinderen te stimuleren in hun ontwikkeling.

3.2 Groep 3 t/m 8

Vanaf groep 3 werken we minimaal drie keer per jaar rond een bepaald thema. Binnen een thema worden bij de doelen die gehaald moeten worden, activiteiten bedacht. Door middel van het thema is er samenhang tussen de activiteiten. Bij het kiezen van het thema houdt de leerkracht rekening met de leef- en beleavingswereld van de leerlingen. De thema's kunnen voortkomen uit de interesses van de leerlingen of worden geïntroduceerd door de leerkracht. Zo raken de kinderen gemotiveerd om met het thema aan de slag te gaan. Centraal staat dat de leerling gemotiveerd is om te leren of gemotiveerd wordt door een betekenisvolle omgeving en situatie.

Leerlingen zijn actief bezig met het construeren van kennis en inzichten. Ze koppelen nieuwe kennis aan wat ze al weten. Ze oefenen invloed uit op het leren. Dat betekent dat ze leren om eigen doelen te stellen, hun leerproces te plannen en bij te sturen. Dit doen ze niet altijd alleen, ze werken ook samen met andere leerlingen en leerkrachten. Samenwerken met anderen zorgt voor nieuwe inzichten en ze leren met en van elkaar. Kinderen kunnen dit niet allemaal zelf leren, ze hebben ook hulp nodig. Leerkrachten leren aan kinderen de vaardigheden en strategieën die nodig zijn om zelf aan de slag te gaan.

Kwaliteitszorg

Bovenstaande ontwikkelingen hebben alles te maken met kwaliteitszorg. Kwaliteitszorg streeft ernaar de verschillende processen in en rond de school in beeld te krijgen. Processen die hieronder vallen zijn: leerlingenpopulatie, omgeving, Cito-opbrengsten en personeelszaken. Een belangrijke vraag is of we de zaken goed doen en of we de goede zaken doen. Vervolgens worden actiepunten

geformuleerd. Belangrijk in de kwaliteitszorg vinden we de borging van de zaken. Tenslotte moet iets wat goed is ook goed blijven.

3.3 Functies en taken

Directeur

De directeur, B. L. Kuiper, is verantwoordelijk voor de uitvoering van het onderwijskundig-, kwaliteits-, financieel- en huisvestingsbeleid en het vormgeven en bewaken van de levensbeschouwelijke en pedagogische identiteit. De groepen 4 t/m 8 worden door hem gecoördineerd.

Adjunct-directeur

De adjunct-directeur, juf Trudy Melse, coördineert de onderbouw (groepen 1 t/m 3) en neemt een aantal directietaken waar.

Groepsleerkracht

Deze is verantwoordelijk voor het onderwijs in de groep. Voor vragen kunt u bij de betreffende leerkracht terecht. Graag na schooltijd. De groepsleerkracht houdt de vorderingen van de leerlingen bij en rapporteert intern aan directie en team en extern aan de ouders.

Intern begeleider (ib'er)

Juf Jojanneke Nijse en juf Klazina van Cappellen zijn onze intern begeleiders (ib'ers). Zij verdelen de taken onderling. De intern begeleider coördineert de extra zorg voor kinderen. Deze extra zorg betreft zowel kinderen die een achterstand hebben als kinderen die een voorsprong hebben. Deze zorg wordt zoveel mogelijk in de klas geboden. De ib'er bewaakt de grote lijn van de zorg, is actief betrokken bij onderwijsverbetering en onderwijsvernieuwing en begeleidt leerkrachten. De ib'er verzorgt de coördinatie van het afnemen van toetsen en het verwerken van toetsen. De ib'er leidt de groepsbesprekingen, coördineert de hulp en zorgt dat ouders erbij betrokken zijn. Zo nodig neemt de ib'er contact op met externe deskundigen. Wanneer u uitgenodigd wordt voor een gesprek verzoeken wij u geen jongere kinderen mee te nemen, maar buiten school opvang te regelen.

Onderwijsassistent (oa'er)

Ieder kind is uniek en is geschapen met eigen talenten. Wij zien het als taak ieder kind optimale kansen te geven. Voortdurende observatie en controle bieden de mogelijkheid een eventuele optredende achterstand bij het kind in leer- en vormingsgebieden in een vroeg stadium te signaleren. Als een leerkracht een leer- of ontwikkelingsachterstand signaleert, wordt hieraan de nodige aandacht gegeven. Dit gebeurt overwegend in de klas. Kan een leerkracht door extra begeleiding het probleem niet oplossen, dan kan het kind aangemeld worden voor individuele hulp. Wanneer uw kind wordt ingeroosterd voor extra hulp, ontvangt u hiervan bericht en worden er hulplannen gemaakt. De oa'ers en de groepsleerkracht informeren elkaar over de vorderingen van uw kind. Zo nodig zijn zij aanwezig bij gesprekken met ouders, leerkracht en ib'er. Wanneer u vragen heeft over de begeleiding van uw kind, kunt u daarover contact opnemen met de eigen leerkracht.

Administratief medewerkster

Mevr. P. Wagenaar is administratief medewerkster op onze school. Ze ondersteunt de directie in alle voorkomende werkzaamheden. Zij is op dinsdagmorgen aanwezig.

3.4 Veiligheid in school

SchoolVeiligheidsPlan(SVP)

Veiligheid in en rondom de school wordt mede gewaarborgd door de aanwezige BHV-ers. Verschillende collega's hebben scholing gevolgd op dit terrein: juf Jolien Both, juf Nelleke de Kloet, meester Kuiper, meester Hans Kerpel, juf Pethra Moeliker, meester Reinier Bos, juf Jantine de Stigter, juf Willemien Mattiesing, juf Annemarie van Wensveen en juf Corlien Reijersen van Buuren. We hebben bovenschols een schoolveiligheidsplan opgesteld waarin gezamenlijke onderwerpen op het vlak van veiligheid, zowel fysiek als sociaal-emotioneel, zijn verwerkt. Voor het overige wordt dit plan regelmatig aangepast aan de school specifieke situatie inclusief gemeentelijke bepalingen. In dit plan zijn protocollen vastgelegd die de fysieke gezondheid betreffen, waaronder voorschrift voor de gebouwen, ruimten en arbeidsvoorwaarden. Er is ook aandacht voor de bevordering van de sociale- en emotionele gezondheid van personeel en leerlingen. Het is van belang dat ouders weten dat er

protocollen zijn, zoals bv. het pestprotocol, het protocol time out/schorsing, de gehanteerde klachtenprocedure en omgangsafspraken van personeel en leerlingen onderling.

ARBO, Preventiemedewerker

Aan de verplichting tot instellen van een preventiemedewerker is voldaan doordat alle directeuren tot preventiemedewerker zijn aangesteld.

Interne vertrouwenspersoon

Bij alle Educatis scholen zijn interne vertrouwenspersonen aangesteld. De interne vertrouwenspersoon voor onze school is juf Pethra Moeliker. Haar taak is vooral preventief en is in overleg met de directeur vastgesteld.

Samen met de directeuren in Educatis verband heeft zij een specifieke opleiding gevolgd bij de GGD Gelderland Midden. Zij komen jaarlijks bijeen voor intervisie en bijscholing. Zij kunnen vroegtijdig seksueel machtsmisbruik en andere vormen van machtsmisbruik signaleren. Zij werken ook preventief, door het geven van voorlichting, over het voorkomen van situaties die ongewenst zijn. Op iedere school wordt aan de interne vertrouwenspersoon de mogelijkheid geboden om iedere week op een vast tijdstip aanspreekpunt te zijn voor de leerlingen.

De bedoeling is dat kinderen zodanig vertrouwd raken met deze mogelijkheid dat als zij een probleem(pje) hebben, zij dit met juf Pethra durven bespreken en er wellicht een oplossing gevonden kan worden. Zij kent de procedures en weet de weg naar de externe vertrouwenspersonen die zij ook preventief om informatie en feedback kan vragen. Ook het AMK (Algemeen Meldpunt Kindermishandeling) kan preventief om informatie gevraagd worden.

Verzekering

Bovenschools is er voor alle scholen een bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering en een collectieve ongevallenverzekering afgesloten.

Vrijwilligers zijn tijdens de uitvoering van activiteiten in de school mee verzekerd. Het blijft van belang dat de ouders zelf een Wettelijke Aansprakelijkheidsverzekering hebben. De eerste verantwoordelijkheid ligt bij ouders zelf. De school kan niet aansprakelijk gesteld worden als blijkt dat er geen sprake is van nalatigheid door de school. In veel gevallen wordt dan eerst een beroep gedaan op de individuele verzekering.

Vuurwerk

Meenemen naar en/of afsteken van vuurwerk op onze school en in de omgeving daarvan is niet toegestaan. Dit geldt ook voor vuurwerk categorie 1. Deze regel is het hele jaar van kracht.

Rookvrij

Zowel het schoolgebouw als het schoolplein is rookvrij. Dit is te zien aan het "rookvrij schoolterrein bord". Er mag nergens op het schoolterrein gerookt worden. Dit geldt altijd (24 uur per dag, 7 dagen per week) en voor iedereen: leraren, ouders/verzorgers en bezoekers. Het geldt ook buiten schooltijd, zoals tijdens een ouderavond.

Waarom aandacht voor roken? Wij vinden dat wij de verantwoordelijkheid hebben om leerlingen een gezonde (leer-)omgeving te bieden. Uit onderzoek blijkt dat het zien roken van anderen, ertoe leidt dat kinderen in de toekomst eerder geneigd zijn om zelf ook te gaan roken. Dat willen we voorkomen. Daarnaast beschermen we de kinderen op deze manier tegen de schadelijke gevolgen van meeroken.

4. Vak- en vormingsgebieden

4.1 Onderwijskundige missie

We willen de kinderen uitdagen door ze te leren verantwoordelijkheid te dragen voor hun eigen leerproces en tevens voor het materiaal waar ze mee werken. Dit gebeurt bij alle lessen. Dit eigenaarschap is ook verbonden met de bijdrage die ieder kind kan geven aan een fijne groepsfeer. Binnen het leerstofjaarklassensysteem willen wij recht doen aan de verschillen die tussen de kinderen bestaan w.b. cognitief niveau en leervaardigheden. We gebruiken hier ook ICT-middelen voor. In de komende jaren hopen wij ons onderwijs meer en meer zó in te richten dat we tegemoet komen aan de leerbehoeften van individuele kinderen. Hiermee bedoelen we iets anders dan individualisering. Meer dan vroeger vragen we van kinderen samen te werken en anderen hulp te bieden. Ieders gaven worden ontwikkeld, ingezet en gewaardeerd.

Zelfstandig werken neemt een belangrijke plaats in binnen ons onderwijs. Het leert kinderen actief bezig te zijn met de lesstof en ook verantwoordelijkheid te dragen voor hun eigen inzet in hun ontwikkeling. Naarmate de kinderen zelfstandiger zijn, is de leerkracht ook beter in staat om aan de leerbehoeften van de verschillende kinderen tegemoet te komen. De mate waarin leerlingen zelfstandig aan het werk zijn, is gekoppeld aan de basisbehoeften van ieder kind:

- **Competentie:** Als leerlingen stof boven hun niveau krijgen, kunnen ze gefrustreerd raken en faalangst ontwikkelen. Werken kinderen onder hun niveau, dan vervelen ze zich en raken gedemotiveerd. Wij proberen dus het leerstofaanbod af te stemmen op de behoefte van elk kind.
- **Relatie:** Ieder kind heeft behoefte aan relaties. Is de relatie met medeleerlingen of de leerkracht niet goed, dan ontbreekt een belangrijke leervoorwaarde.
- **Autonomie:** Wij proberen het onderwijs zo in te richten dat de kinderen zelfstandig taken kunnen verrichten. Ook mogen ze hun eigen werk op zekere momenten plannen. Dit leidt ertoe dat ze veel minder op elkaar hoeven te wachten waardoor de leertijd effectiever wordt ingevuld.

Leerkrachten zijn doelgericht bezig bij het aanbieden van de lesstof. De leerlingen kennen deze doelen en we helpen hen om het leerproces hierin ook zichtbaar te maken. Dit doen we door met de groep (of de individuele leerling) te bespreken en visueel te maken: Wat kunnen we al? Wat is ons doel? Hoe gaan we dat bereiken? Voor de leerlingen is een haalbaar en concreet doel helpend in het aangaan van de uitdaging. De handvatten van het leerproces waar ze doorheen gaan, helpen hen om de zone van naaste ontwikkeling met vertrouwen in te gaan.

4.2 Lestijdentabel

Hieronder treft u de lestijdentabel aan volgens welke de roosters in principe worden gemaakt. Per vak ziet u het aantal uren dat de kinderen les krijgen in het betreffende vak. De genoemde aantallen zijn beleidsuitgangspunten. Om organisatorische redenen wijkt het aantal uren soms af.

Onderwijstijden in de groepen 1 - 8									
Categorie	vakken	1	2	3	4	5	6	7	8
Geestelijke stromingen	Geestelijke stromingen	3,00	3,00	2,50	2,50	3,00	3,00	3,00	3,00
Rekenen & Wiskunde	Rekenen wiskunde	1,00	1,00	3,50	4,75	5,00	5,50	5,00	5,00
Taal	Nederlandse taal	2,00	2,00	3,50	1,50	2,00	1,50	1,50	1,50
	Schrijven	0,00	0,00	1,75	1,50	0,50	0,25	0,25	0,25
	Documentatie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,75	1,00	0,50	0,50
Spelling	Spelling	0,00	0,00	0,00	1,50	2,00	2,00	1,00	1,00
	Werkwoord spelling	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	1,00	1,25
Lezen	Technisch lezen	0,00	0,00	2,25	2,50	1,00	0,50	0,50	0,50
	Begrijpend lezen	0,00	0,00	0,00	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00
Wereldoriëntatie	Geschiedenis	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	1,00	1,00	1,00
	Aardrijkskunde	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	1,00	1,00	1,00

	Natuur en Techniek	0,00	0,00	0,50	0,50	1,00	1,00	1,00	1,00
	Verkeer	0,00	0,00	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,00
Engels	Engels	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	1,50	1,50
Sociale vaardigheden	Goed gedaan	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Expressie	Muziek	1,00	1,00	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
	Tekenen	0,00	0,00	1,00	1,00	0,75	0,75	0,75	0,75
	Handvaardigheid	0,00	0,00	1,00	1,00	0,75	0,75	0,75	0,75
	Bewegingsonderwijs	4,50	4,50	3,00	1,50	1,25	1,25	1,25	1,25
	Speel/werktijd	9,00	9,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Computervaardigheden	Computervaardigheden	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	1,00	0,50	0,50
Pauze	Pauze	1,25	1,25	1,75	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
	Subtotaal	22,75	22,75	22,75	22,50	25,50	25,75	25,00	25,00
	Incidenteel in te zetten uren	0,25	0,25	0,25	0,50	0,25	0,00	0,75	0,75
	Verplicht aantal uren	23,00	23,00	23,00	23,00	25,75	25,75	25,75	25,75

4.3 Godsdienstige vorming

Elke schooltijd wordt begonnen en geëindigd met gebed. Drie of vier keer per week wordt aan het begin van de dag een verhaal verteld uit de Bijbel.

In de groepen 7 en 8 wordt één keer per week een verhaal verteld uit de kerkgeschiedenis in plaats van uit de Bijbel. Voor de Bijbelse geschiedenis wordt gebruik gemaakt van de methode: "Hoor het Woord".

De kleuters leren iedere week een nieuwe psalm of een nieuw geestelijk lied. Dit wordt dagelijks gezongen, maar het wordt niet overhoord.

In de groepen 3 tot en met 8 wordt elke week een psalmvers uit de berijming van 1773 geleerd en in de meeste gevallen wordt dit op maandag overhoord. In acht jaar leren de leerlingen van alle 150 psalmen minimaal één vers. Wij gaan ervan uit dat u thuis met uw kind de psalm regelmatig oefent. In de groepen 7 en 8 leren de leerlingen naast de psalmverzen ook de vragen en antwoorden uit het Kort Begrip.

In groep 6 t/m 8 wordt één keer in de week of één keer in de twee weken een overhoring gegeven uit: "Leer het Woord". Dit is het memorisatieboekje wat hoort bij de methode "Hoor het Woord".

4.4 Rekenen en wiskunde

Met ingang van dit schooljaar werken we met de methode "Wereld in Getallen". Dit is een realistische rekenmethode. Dit betekent dat de methode met de themakeuze aansluit bij de beleavingswereld van de kinderen en gebruik maakt van wat de kinderen al weten of zich makkelijk voor kunnen stellen.

Deze methode heeft veel aandacht voor differentiatie, automatiseren en de instructie van de leerkracht. We werken met de nadruk op de papieren versie, het digitale is ondersteunend. De methode is opgebouwd in blokken. Elk blok bevat een toetsles. Met behulp van deze toets wordt signaleerd of de kinderen de behandelde leerstof van het blok beheersen.

4.5 Lezen

In groep 3 wordt een start gemaakt met het leren lezen. Er wordt gewerkt met de methode "Veilig Leren Lezen". Taal en lezen vallen in deze groep samen.

Ook in de hogere groepen wordt het lezen geoefend. Soms klassikaal, soms in niveaugroepen. Voor begrijpend lezen wordt in de groepen 4 t/m 8 gebruik gemaakt van "Nieuwsbegrip". Aan de hand van aansprekende teksten en opdrachten wordt het leesbegrip van de leerlingen gestimuleerd. In deze teksten staat "het nieuws van alle dag" centraal. "Nieuwsbegrip" besteedt structureel aandacht aan lees- en woordenschatstrategieën.

In de middenbouw hebben we elke dag een half uur lezen. Dit doen we door middel van het Koekebackersmodel. De kinderen zijn ingedeeld in een groepje van kinderen met ongeveer hetzelfde leesniveau. Elk kind heeft zijn eigen leesmap waarop staat wat er iedere dag gedaan moet worden. We gebruiken verschillende onderdelen van lezen om het leesplezier te behouden, zoals het lezen van een leesboek, een puzzelboekje maken, werken in een taalboekje, strips of een

informatieboekje. Elke dag hebben twee groepjes een kwartier instructie. De zwakkere lezers krijgen 3 à 4 keer per week leesinstructie, de overige groepen krijgen 1 of 2 keer per week instructie. Zo wordt het niveau van ieder kind bijgehouden.

4.6 Nederlandse taal

We werken met de methode “Taal/Spelling op Maat”. We hebben afgesproken dat we onderdelen, die strijdig zijn met onze identiteit, overslaan of aanpassen. Vanzelfsprekend wordt er aandacht besteed aan stellen, luisteren en spreken.

Voor de groepen 5 t/m 8 is er een leerlijn voor het houden van een spreekbeurt en het maken van een werkstuk. Kinderen krijgen handvatten aangereikt voor het selecteren, ordenen, interpreteren en verwerken van informatie. Vragen die zij zich daarbij kunnen stellen zijn: “Wat wordt mijn onderwerp?”, “Hoe kom ik aan informatie?”, “Hoe rangschik en presenteer ik de informatie?”

4.7 Schrijven

Bij de kleuters starten we met de voorloper van de schrijfmethode “Zwart op wit”. De kleuters worden speels en gevarieerd voorbereid op het leren schrijven. Alle lessen passen in de grote thema’s van de seizoenen. We stimuleren op deze manier de grote motoriek op een speelse manier. In groep 3-7 gebruiken we de schrijfmethode: “Pennenstreken”. Deze methode sluit aan bij de nieuwe aanvankelijk leesmethode van groep 3.

4.8 Engels

Sinds cursusjaar 2012-2013 wordt in elke groep Engels gegeven. In de groepen 1 en 2 werken de kinderen aan de hand van de methode “i-pockets”. In de groepen 3-8 met de methode “Stepping Stones Junior”. Naast de methode wordt er gewerkt met spelletjes en Engelse prentenboeken. De kinderen van groep 6-8 leren wekelijks een aantal Engels woordjes. In groep 7 en 8 maken de kinderen thuis luisterteksten via Holmwoods.

4.9 Wereldoriëntatie

Voor wereldoriëntatie werken we met het lesmateriaal van Blink Wereld. Deze methode is gebaseerd op onderzoekend, ontdekkend en ontwerpend leren. De 21e -eeuwse vaardigheden, zoals samenwerken, kritisch denken en informatievaardigheden, komen uitgebreid aan bod. Blink Wereld is erop gericht om kinderen nieuwsgierig te maken naar de wereld en ze vooral veel zelf te laten ervaren en ontdekken. Met het geïntegreerde lesmateriaal van Blink Wereld is de leerkracht de reisleader die de kinderen op hun reis door de wereld langs de hoogtepunten leidt.

Per jaar werken de kinderen aan verschillende thema’s van steeds 5 lessen voor aardrijkskunde en natuur & techniek. In elke les staat een onderzoeksvraag centraal. Door middel van diverse bronnen (filmpjes, teksten, foto’s, verhalen) en afwisselende opdrachten gaan de kinderen zelf stap voor stap uitzoeken wat het antwoord is op de vraag.

In de aardrijkskundelessen komt topografie voor wanneer dit aansluit bij het thema. De 300 belangrijkste plaatsen (toponiemen) worden daarnaast geoefend via de online game TopoMaster. Met deze game kunnen de kinderen zowel thuis als op school aan de slag.

Naast de methode, doen we met alle groepen mee met de praktische lessen van natuuractiviteitencentrum “De Watersnip”. Vanuit dit centrum worden buitenlessen rond een thema georganiseerd. De kinderen komen zo op een praktische manier met de natuur en techniek in aanraking.

In de groepen 3 en 4 worden regelmatig filmfragmenten van “*Huisje, boompje, beestje*” bekeken. Deze filmpjes behandelen op een heel duidelijke manier onderwerpen waardoor de kinderen veel leren over de wereld om hen heen. Voorbeelden van onderwerpen zijn: paddenstoelen, sporen in het bos, tekens in het verkeer en het prentenboek.

Eerste hulp

De leerlingen van groep 8 volgen jeugd-EH. Theorie en praktijklessen wisselen elkaar af. De lessen worden als onderdeel van de biologielessen gegeven.

De leerlingen sluiten de theorielessen af met een schriftelijke toets en de praktijklessen worden afgesloten met een examen. Bij voldoende beheersing ontvangen de leerlingen een EH-diploma.

Seksuele vorming

Wij werken met de vernieuwde methode: "Wonderlijk gemaakt", een lessenserie voor seksuele vorming. Door deze lessen worden kinderen van jongs af aan vertrouwd gemaakt met hun eigen lichaam en hoe wonderlijk de Heere ons allemaal geschapen heeft. Belangrijke onderwerpen zijn verder: het omgaan met elkaar, een Bijbelse invulling van seksualiteit en weerbaarheid in bedreigende situaties.

Deze lessen worden in groep 1 t/m 8 gegeven door de eigen leerkracht. U wordt als ouder, via het ouderportaal, geïnformeerd wanneer de lessen gegeven worden.

4.10 Vaderlandse Geschiedenis

Geschiedenis wordt gezien als een belangrijk vak. Door het vertellen van verhalen proberen we de geschiedenis dicht bij de leerlingen te brengen. Verder worden er platen, video's en werkboekjes gebruikt. Deze materialen ondersteunen de lessen die gegeven worden vanuit de methode "Venster op Nederland". Dit is een methode die we vanaf groep 5 gebruiken. Elk hoofdstuk is verdeeld in zogenaamde vensters. De methode wil kinderen verbinden met authentieke bronnen. Bij de Romeinen is dat bijvoorbeeld een brief van keizer Trajanus geschreven aan Marcus Valentinus, of een wegenkaart uit die tijd.

4.11 Verkeer

We werken met de VVN (Veilig Verkeer Nederland) verkeersmethode. In de groepen 1-3 worden verkeersthema's én vakoverstijgende thema's besproken. Bij elk thema zijn er digibordlessen.

De digitale verkeersmethode voor groep 4-7 zit vol interactieve opdrachten, digibordlessen en de Situatiemaker waarmee je lokale verkeerssituaties kunt behandelen.

In groep 8 worden de leerlingen voorbereid op het fietsen naar het voortgezet onderwijs.

Wij nemen als school deel aan een vierjarig verkeersproject "School op Seef". Dit is een programma voor de structurele aanpak voor verkeersveiligheid en verkeerseducatie. Alle lessen worden door de eigen leerkracht gegeven.

"School op Seef" heeft als doel dat:

- de wegen veilig zijn ingericht, ook voor kinderen, zeker op de school-huisroutes en rondom de scholen;
- kinderen in elk schooljaar regelmatig eigentijdse verkeerseducatie krijgen, zowel theoretische als praktische;
- scholen en ouders onderling contact hebben over dit onderwerp en ook echt samenwerken aan de veiligheid van de kinderen in het verkeer.

Bij de lessen worden ouders, via de schoolmail, uitgenodigd om te assisteren bij de lessen.

In 2014 heeft de school het Verkeersveiligheidslabel voor de eerste keer gehaald. In 2017 heeft de school voor de tweede keer het label gehaald. In 2020 hebben wij weer aan kunnen tonen dat wij ons ingezet hebben voor verkeerseducatie en verkeersveiligheid rond de school en hebben wij weer het Verkeersveiligheidslabel gekregen.

4.12 Sociale vaardigheid

Sociaal gedrag moet worden aangeleerd en geoefend. We maken gebruik van een methode om sociale vaardigheden te oefenen: "Goed Gedaan!" Deze methode geeft op een positieve manier uitleg over goed en gewenst gedrag. We leren de kinderen respectvol met elkaar om te gaan. Tijdens de lessen oefenen de kinderen sociale vaardigheden, die hen helpen sterk te staan te midden van alles wat er om hen heen gebeurt. Door middel van ouderbrieven zal de leerkracht de ouders op de hoogte houden van de thema's die behandeld worden. Deze thema's worden schoolbreed behandeld. Dit betekent dat in alle klassen eenzelfde sociale vaardigheid geoefend wordt. Natuurlijk is de verwerking aangepast aan het niveau van het kind. Een voordeel van een schoolbrede aanpak is dat alle leerlingen met hetzelfde onderwerp bezig zijn en er dus gezamenlijk op aangesproken kunnen worden.

De groepsvorming is erg belangrijk. Daarom zal de leerkracht het hele jaar door een aantal groepsvormende activiteiten doen uit de methode van Van Grol weerbaarheid. Grol Weerbaarheid maakt gebruik van een psychofysieke didactiek: vanuit een fysieke invalshoek worden mentale en sociale vaardigheden aangereikt en verworven. Actiemomenten, zoals spel en samenwerkingsopdrachten, worden afgewisseld met momenten van zelfreflectie en kringgesprekken. Deze klassikale praktische training is uitermate geschikt om kinderen weerbaarder te maken tegen negatief sociaal gedrag en om een positievere sfeer te creëren binnen een klas. Het is belangrijk om probleemgedrag binnen de context aan te pakken met de hele groep die erbij betrokken is. Tijdens deze activiteiten leren kinderen om op een nieuwe manier samen te werken en anders met de ander om te gaan. Een ander doel is om in te zien dat deze fijnere en betere manier van omgaan met elkaar ook heel goed in andere situaties gebruikt kan worden. Het is de taak van de leerkracht om deze ervaringen te blijven benoemen, ook in de andere omgevingen. Zo wordt de waarde van gezamenlijkheid blijvend in herinnering gebracht.

4.13 Expressieve activiteiten

Voor tekenen, handvaardigheid en muziek worden leerplannen gebruikt. Voor handvaardigheid en tekenen wordt o.a. gebruikgemaakt van de methode "Uit de Kunst".

We gebruiken in groep 1 t/m 8 de muziekmethode: "Muziek, Moet je doen!". We hebben voor een methode gekozen, zodat het muziekonderwijs een doorgaande lijn krijgt en er meer aan gedaan wordt dan alleen een leuk liedje aanleren. De methode maakt gebruik van verschillende werkvormen: zingen, luisteren, ritme klappen, muziek maken met je 'lichaam'. Zo worden er liedjes aangeleerd, teksten gesproken op een bepaald ritme, maar ook geluisterd naar klassieke muziek.

Muziekinstrumenten herkennen neemt een belangrijke plaats in. Naast de methode worden er veel christelijke liederen aangeleerd, passend bij de Bijbelverhalen of bij de heilsfeiten. Bij de geschiedenislessen in de bovenbouw zijn er liedjes van de geschiedenis canon die aangeleerd worden.

4.14 Bewegingsonderwijs

In de groepen 1 en 2 staat bewegingsonderwijs dagelijks op het rooster. Hieronder wordt verstaan: buitenspel, een spelles of kleutergym. Per week wordt er minimaal één keer gebruik gemaakt van de gymzaal. De gymlessen worden gegeven uit de map: "Bewegingslessen in het speellokaal".

In de groepen 3 tot en met 8 wordt één keer per week een gymles gegeven. We gebruiken de methode "Basislessen bewegingsonderwijs".

Gymkleding

Wilt u erop letten dat de kinderen hun gymspullen (gymschoenen en gymkleding) meenemen? Zet u alstublieft de naam op de gymspullen.

In de kleuterspeelzaal worden gym schoenen gedragen. Elke kleuter bewaart zijn gym schoenen op school in een, door het kind meegebrachte, tas. Als u gym schoenen koopt voor uw kind, dan graag met een elastieken bandje over de voet en niet met veters.

Rooster

Groep 4	Dinsdag	08.30 – 10.00	Sporthoeve Unit 2
Groep 5	Dinsdag	08.30 – 10.00	Sporthoeve Unit 3
Groep 4/5	Dinsdag	10.30 – 12.00	Sporthoeve Unit 2
Groep 6	Dinsdag	10.30 – 12.00	Sporthoeve Unit 3
Groep 3a	Dinsdag	13.15 – 14.15	Sporthoeve Unit 2
Groep 3b	Dinsdag	13.15 – 14.15	Sporthoeve Unit 2
Groep 7	Dinsdag	14.00 – 15.15	Sporthoeve Unit 3
Groep 6/8	Vrijdag	14.00 – 15.15	Sporthoeve Unit 1
Groep 8	Vrijdag	14.00 – 15.15	Sporthoeve Unit 2

4.15 ICT

Media

In iedere klas hangt een digibord. In de groepen 4-8 is per groep een kar met Chromebooks beschikbaar.

Films die in de klas bekeken worden hebben een educatief karakter. Ze mogen niet strijdig zijn met de identiteit van onze school.

Internet

Vanwege de gevaren die een open internet met zich meebrengt, hebben wij besloten dat de leerlingen werken met gefilterd internet, zodat zo goed mogelijk wordt voorkomen dat kinderen sites bezoeken die wij ongewenst vinden.

Mobiele telefoon

Het is op school niet toegestaan dat kinderen een mobiele telefoon gebruiken.

4.16 Huiswerk

In groep 3, 4 en 5 krijgen de kinderen soms huiswerk mee om thuis te leren. Vanaf groep 6 krijgen ze structureel huiswerk mee. De kinderen krijgen vanaf groep 6 een agenda en vanaf groep 7 een huiswerkmap van school. De agenda moeten ze op school altijd bij zich hebben! Met het huiswerk hebben we de volgende doelen:

- Het bevorderen van de zelfstandigheid van de kinderen.
Zelf verantwoordelijkheid dragen voor het opgedragen werk en zelf plannen wanneer het gemaakt/geleerd moet worden om er op tijd mee klaar te zijn, biedt kansen om de zelfstandigheid te vergroten.
- Het voorbereiden van de kinderen op het voortgezet onderwijs.
Met het geven van huiswerk laten we de kinderen geleidelijk wennen aan de overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs, waar de kinderen veelvuldig met huiswerk geconfronteerd zullen worden.
- Het positief beïnvloeden van de leerprestaties.
Huiswerk maken betekent uitbreiding van leertijd.
- Het betrekken van ouders bij de school en het werk van hun kind.
Huiswerk is een mooie manier om schoolwerk te combineren met het dagelijkse leven thuis; het creëren van een doorlopende lijn tussen school en thuis.
- Het extra inoefenen van bepaalde leerstof, die door een kind als lastig wordt ervaren.
Het geven van huiswerk zien we dan als een extra steuntje om bepaalde leerstof onder de knie te krijgen. Met deze vorm van huiswerk gaan we wel voorzichtig om, want juist de kinderen waar het hier om gaat worden onder schooltijd ook al flink belast.

5. De leerkrachten

5.1 Samenstelling van het team

Dhr. B.L. (Bart) Kuiper Directeur	
Mevr. T.J.C. (Trudy) Melse-Prins Adjunct-directeur, ma, wo, vr Coördinator onderbouw	
Mevr. A.M. (Annemiek) Baelde-de Kruijf Groepsleerkracht groep 3a, wo, do	
Mevr. M. (Melissa) Bakker-Gorissen Groepsleerkracht groep 4, vr en gr 3b om de wo-mo	
Dhr. J.M. (Mark) van Belzen Groepsleerkracht groep 3b	
Dhr. R. (Reinier) Bos Groepsleerkracht groep 4, ma, di, wo, do	
Mevr. J.H. (Jolien) Both-de Kraker Groepsleerkracht groep 7, ma, di, om de wo	
Mevr. J. (Jannita) de Bruyn Onderwijsassistent ma, di, do	
Mevr. K. (Klazina) van Cappellen-Both Groepsleerkracht groep 1, ma, di lb'er, do	
Mevr. L.D. (Linda) van Dijk-Wagenaar Onderwijsassistent, do	

Dhr. S.C. (Samuel) van Doleweerd Groepsleerkracht groep 5, di, wo, do, vr	
Mevr. J.G. (Janny) de Groot-Preuter Groepsleerkracht groep 2, do, vr	
Mevr. E.E. (Ellen) Hartog-Schouwstra Groepsleerkracht groep 4/5, do	
Mevr. A.C. (Carola) van der Heiden Groepsleerkracht groep 6, ma, di, do, vr	
Mevr. A. (Aletta) de Jong Onderwijsassistent ma, di, do, vr	
Mevr. W. (Wilma) Kalkman-Zekveld Groepsleerkracht onderbouw Groepsleerkracht groep 0, ma, di, do	
Dhr. E.J. (Hans) Kerpel Groepsleerkracht groep 8, ma, di, do, vr	
Mevr. N.C. (Nelleke) de Kloet-Klink Groepsleerkracht groep 1/2, ma	
Mevr. F.W. (Willemien) Mattiesing-Vaders Groepsleerkracht groep 3a, ma, di, vr	
Mevr. J.C. (Anne-Christine) Mijnders Onderwijsassistent	

Mevr. P. (Pethra) Moeliker-van Dobben Groepsleerkracht ma, di, wo	
Mevr. J.G.P. (Jojanneke) Nijssse-Schouwstra Ib'er, ma, do Hoogbegaafdheidcoördinator	
Mevr. G.W. (Gewieke) Noordzij-Brons Groepsleerkracht groep 7/8, ma, di, wo, do	
Mevr. E.W. (Elma) Oudshoorn-Hogendoorn Groepsleerkracht groep 5, ma en groep 6, wo	
Mevr. B. (Brechtje) van der Plas Groepsleerkracht groep 1/2 di, wo, do, vr	
Mevr. C. (Corlien) Reijersen van Buuren-Bezemer Groepsleerkracht groep 8, wo en groep 6/8, vr	
Mevr. C.J. (Ineke) van der Schans-van der Klis Groepsleerkracht groep 1, wo, do, vr	
Mevr. J. (Jantine) de Stigter-van Tuijl Groepsleerkracht groep 7, om de wo, do, vr	
Mevr. P. (Paula) Wagenaar-Dingemanse Administratief medewerkster, di mo	
Mevr. A.M. (Annemarie) van Wensveen-de Jong Groepsleerkracht groep 4/5, ma, di, wo, vr	

Mevr. A. (Astrid) Westmaas-van Essen Onderwijsassistent di, wo, do-mo	
Mevr. G. (Gerda) van Zijverden-Krijgsman Onderwijsassistent, do	
Mevr. E. (Esther) van der Zwan Onderwijsassistent ma, di, do, vr	

5.2 Stagiaires

Onze school heeft jaarlijks studenten van de Pabo opleiding van Driestar hogeschool in Gouda. Ze komen bij ons op school ervaring opdoen in de onderwijspraktijk. De studenten volgen verschillende studieroutes. Sommige studenten komen vier keer per jaar een aantal weken stage lopen. Andere studenten komen gedurende het hele jaar twee dagen per week stage lopen. Daarnaast komen er ook stagiaires van de opleiding voor onderwijsassistent van het Hoornbeeckcollege.

6. De leerlingen

6.1 Pedagogische missie

Wij willen ieder kind veiligheid bieden en liefdevol begeleiden als unieke persoon tussen anderen en met anderen. Respect en meeleven kenmerken de relaties tussen leerkracht en leerlingen en tussen de leerlingen onderling.

Onze school stimuleert de kinderen in hun ontwikkeling, met als doel de ontvangen talenten zo goed mogelijk te gebruiken in de maatschappij. Ook zijn we in de groepen bezig met coöperatief leren. We stimuleren, door het inzetten van verschillende werkvormen, om de kinderen te leren samenwerken. Per groep zijn een aantal vaardigheden met elkaar besproken en geoefend, zoals elkaar aankijken, elkaar gelegenheid geven mee te doen, op een vriendelijke manier zeggen als je het ergens niet mee eens bent, enz. We hopen dat er zo een klimaat ontstaat waarin de leerlingen elkaar waarderen, begrijpen en bereid zijn elkaar te helpen.

Verder wordt er tweemaal per jaar een sociogram afgenomen. Hieraan kunnen we aflezen hoe de plaats van het kind in de groep is. De dagelijkse observaties m.b.t. het welbevinden en de sociaal/emotionele ontwikkeling van het kind vinden we van groot belang hierbij, om zo de uitkomst van een sociogram goed te interpreteren.

Wij hebben als leerlingvolgsysteem voor sociaal-emotionele ontwikkeling: “Zien!” De sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen wordt er stellingsgewijs mee in kaart gebracht. “Zien!” biedt ook handvatten om een hulpplan op te stellen, n.a.v. wat door leerkrachten gesignaleerd is.

Door gebruik te maken van dit observatiesysteem krijgen leerkrachten meer zicht op de sterke en zwakke kanten van de groep op sociaal gebied, samen met de extra informatie van individuele kinderen. De leerlingen van de groepen 5-8 geven door een vragenlijst ook zelf informatie omtrent hun veiligheidsbeleving op school. De beide informatiebronnen (leerling én leerkracht) geven een redelijk goed beeld van de daadwerkelijke situatie.

Bij de kleuters gebruiken we het observatiesysteem leerlijnen Jonge Kind. Hierin wordt uitgebreid aandacht besteed aan de sociaal-emotionele ontwikkeling bij de kleuters.

6.2 Toetskalender

Hieronder treft u de toetskalender aan.

Augustus	September	Oktober
		gr. 3-8 Afname sociogram Zien-observatie gr. 4-5 DMT-AVI
November	December	Januari
		gr. 1-2 Observatie leerlijnen Jonge Kind gr. 3-8 DMT en AVI Cito Rekenen Cito Spelling Cito Woordenschat gr. 4-8 Cito Begrijpend lezen gr. 8 Cito Engels
Februari	Maart	April
	gr. 3-8 Afname sociogram	gr. 8 Eindtoets Route 8
Mei	Juni	juli
gr.1-2 Observatie leerlijnen Jonge Kind	gr. 3-5 DMT en AVI gr. 3-6 Cito Rekenen Cito Spelling gr. 4-6 Cito Begrijpend Lezen gr. 7 Cito-entreetoets Cito Engels	

6.3 Passend onderwijs

Scholen hebben de wettelijke taak om aan leerlingen passend onderwijs te geven of voor leerlingen een passende onderwijsplek te vinden. Om deze taak te kunnen uitvoeren is het noodzakelijk, dat scholen samenwerken in een samenwerkingsverband. Onze school is aangesloten bij het samenwerkingsverband Berséba. Hierbij zijn alle reformatorische basisscholen en speciale (basis)scholen aangesloten. Het samenwerkingsverband is opgesplitst in vier regio's. Onze school ligt in de regio Randstad.

Zorgplicht

Een kernbegrip bij passend onderwijs is 'zorgplicht'. Zorgplicht betekent dat de school verplicht is om te zorgen voor een passende onderwijsplek voor iedere aangemelde of ingeschreven leerling. De school onderzoekt samen met de ouders welke onderwijsbehoefte een leerling heeft en hoe de school hieraan tegemoet kan komen. Als op grond van objectieve argumenten blijkt dat dit niet (meer) mogelijk is, dan heeft de school de opdracht om samen met de ouders een passende plaats op een andere school te zoeken.

Schoolondersteuningsprofiel

Onze school heeft dus een centrale rol in het tegemoetkomen aan de ondersteuningsbehoeften van kinderen. De school heeft een schoolondersteuningsprofiel geschreven. U kunt dit profiel op de website van de school vinden of op school inzien. In dit profiel is te lezen op welke wijze we de begeleiding aan leerlingen vormgeven en welke mogelijkheden voor extra ondersteuning onze school heeft. Bij het realiseren van de gewenste ondersteuning werkt de school vanuit de uitgangspunten van handelingsgericht werken (HGW). Dit betekent kort gezegd: Als een kind extra ondersteuning nodig heeft, wordt niet in de eerste plaats gekeken naar wat het kind belemmert, maar naar wat het kind nodig heeft. Bij HGW is de samenwerking en afstemming met ouders en andere deskundigen een belangrijk aandachtspunt.

Ondersteuningsteam

Heel vaak kan de ondersteuning door onze school zelf georganiseerd en gegeven worden. Op onze school is de leerkracht als eerste verantwoordelijk voor de begeleiding en ondersteuning van de leerlingen. Als hij/zij er zelf niet uitkomt, zal advies gevraagd worden aan collega's of de intern begeleider. Zo nodig voert de leerkracht een uitgebreider gesprek over de leerling met de intern begeleider. Onze school heeft een ondersteuningsteam. Dit ondersteuningsteam wordt gevormd door de intern begeleider en diverse externe deskundigen zoals een orthopedagoog, een logopedist, het sociaal team (voorheen medewerker jeugdzorg), etc. Als de situatie rondom een leerling daar aanleiding toe geeft, zal de leerling in het ondersteuningsteam besproken worden. In het ondersteuningsteam wordt in overleg met de ouders bepaald welke ondersteuning een leerling nodig heeft en waar deze het beste plaats kan vinden.

Het loket van Berséba regio Randstad

Als het ondersteuningsteam tot de conclusie komt, dat het voor de ontwikkeling van een leerling beter is om naar een speciale school te gaan, vraagt de school in overleg met de ouders een toelaatbaarheidsverklaring voor zo'n school aan. Dit doet de school bij het Loket van regio Randstad. Als dit Loket besluit om de toelaatbaarheidsverklaring toe te kennen, dan kan de leerling geplaatst worden in het speciaal (basis)onderwijs. Bij dit Loket kan de school ook met andere zaken terecht:

- het samen met ouders aanvragen van een extra ondersteuningsbudget voor kinderen die zeer moeilijk leren, een lichamelijk handicap hebben of langdurig ziek zijn;
- het aanvragen van ambulante begeleiding, zodat de leerkracht beter af kan stemmen op de ondersteuningsbehoefte van een leerling of de groep;
- het inwinnen van advies en vragen van informatie, wanneer het ondersteuningsteam er zelf niet uitkomt.

Ouderbetrokkenheid

Onze school hecht eraan bij de ondersteuning aan leerlingen goed samen te werken met de ouders. Daarom vinden we het van belang dat ouders direct betrokken worden bij gesprekken als hun kind individueel besproken wordt. In sommige situaties zijn er niet alleen zorgen op school, maar ook thuis. Om tot een goede ondersteuning te komen vinden we het belangrijk om met de ouders daarover in alle openheid en vertrouwelijkheid te spreken. We beseffen dat dit soms moeilijk kan zijn, maar in het belang van uw kind is dit wel nodig. Wanneer u als ouders vindt dat er voor uw kind meer hulp nodig is, of dat uw kind beter op zijn plaats is in een school voor speciaal (basis)onderwijs, dient u zich uiteraard eerst tot ons als school te wenden. School en ouders hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om eensgezind het beste voor uw kind, onze leerling te zoeken. Bent u van mening u dat u bij ons als school onvoldoende gehoor vindt, dan kunt u zich ook zelf tot het Loket wenden. Graag wordt de school hiervan door u op de hoogte gesteld.

Contactgegevens loket Randstad

De zorgmakelaar van het loket Randstad is dhr. C.J. v.d. Beek. Hij is bereikbaar via telefoonnummer 0180-442617 of per e-mail via loket-randstad@berseba.nl.

Op de website www.berseba.nl kunt u meer informatie vinden over het samenwerkingsverband Berséba en de regio Randstad.

Blind of slechtziend/doof of slechthorend/taal-spraakproblemen

Het Loket Randstad mag niet voor alle vormen van speciaal onderwijs een toelaatbaarheidsverklaring afgeven of extra ondersteuning binnen de basisschool toekennen. Voor slechtziende en blinde kinderen, slechthorende en dove kinderen en voor kinderen met taal-spraakproblemen is het loket daartoe niet bevoegd. Toch wil onze school zich ook inspannen om deze kinderen met extra ondersteuning op de basisschool te houden. De intern begeleider weet op welke manier die extra ondersteuning beschikbaar kan komen.

6.4 Het volgen, bespreken en vastleggen van de ontwikkeling van de kinderen

Om de ontwikkelingen en de leervorderingen van kinderen te volgen, wordt op school gebruik gemaakt van een observatie- en toetssysteem, het zogenaamde LVS (leerlingvolgsysteem). Voor de groepen 0, 1 en 2 wordt het observatie-instrument leerlijnen Jonge Kind gebruikt. Aan de hand van een analyse van de observatiegegevens kan dan een passend aanbod worden gemaakt om de leerlingen steeds een stap verder te brengen in hun ontwikkeling.

Bij groep 3 t/m 8 worden naast de methodetoetsen voor de volgende vakgebieden ook methode onafhankelijke (Cito) toetsen afgenomen: Rekenen & Wiskunde, (Begrijpend) Lezen, Woordenschat, Leestechiek en Leestempo, Spelling en Engels (groep 7 en 8).

6.5 Speciale zorg

(Zie voor uitgebreide informatie het zorgbeleidsplan, te downloaden via de website)

Onderwijsbehoefte en bijpassende hulp (HGW)

De zorg voor kinderen met specifieke onderwijsbehoeften is gebaseerd op een handelingsgerichte werkwijze (HGW). Samen met leerkracht, ouders en kind wordt systematisch en doelgericht gezocht naar een manier om tegemoet te komen aan de onderwijs- en/of opvoedingsbehoefte van het kind. Het is van belang het kind te 'zien' en daardoor te begrijpen wat het nodig heeft om een bepaald doel te bereiken. De centrale vraag is dus niet: Wat is het probleem? Het is wel: Wat vraagt het kind van ons? Wat heeft het nodig om het doel te bereiken? Wat zijn de mogelijkheden en kansen om het doel te bereiken, met inzet van de sterke kanten van het kind? Op deze wijze komen we tot de formulering van de onderwijsbehoefte van het kind.

De formulering van de onderwijsbehoefte spitst zich niet alleen toe op de kindkenmerken. Ook de organisatie van de klas, de interacties in groepsverband, de wijze van instructie, de vaardigheid van de leerkracht etc. hebben een plaats daarin.

De eerstverantwoordelijke voor het kind in een groep is de groepsleerkracht. Als blijkt dat een kind extra hulp of extra uitdaging nodig heeft, stelt de groepsleerkracht (zo nodig samen met de intern begeleider) een hulpplan op. In dit plan beschrijft de leerkracht welke concrete afspraken zijn gemaakt m.b.t. leerstofaanbod, huiswerk, hulp buiten de klas e.d. De intern begeleider heeft hierbij een coördinerende en bewakende taak. De ouders worden door de leerkracht geïnformeerd en zo nodig betrokken bij extra hulp die hun kind geboden wordt. In principe worden de hulpplannen in de klas uitgevoerd. Waar nodig wordt hulp geboden buiten de groep door de rt'er of oa'er of in de plusgroep. Incidenteel wordt gekozen voor een eigen leerlijn voor één of meer vakgebieden. Dit gebeurt altijd pas na een traject van intensieve hulp en in zorgvuldig overleg met ouders, leerkracht en intern begeleider.

Hulp voor leerlingen met een achterstand

Een achterstand in leerresultaten vraagt om extra hulp. Deze kan door de inzet van rt of oa gegeven worden. Na het bepalen van de onderwijsbehoefte van de leerling zal de hulp gedurende één handlingsperiode (HP) gegeven worden (ongeveer 10 weken). Na de HP is er een groepsbespreking door de leerkracht en ib'er, waarbij de rt'er uitgenodigd wordt om te vertellen over het effect van de hulp. Met elkaar wordt besloten of het resultaat voldoende is en wat een goede voortgang van de hulp zou zijn.

Is er voldoende positief resultaat? Dan wordt de hulp buiten de klas afgesloten en doorgezet binnen de klas. Zo nodig wordt de hulp verlengd in de volgende HP. Wanneer na twee periodes hulp het resultaat nog steeds onvoldoende is, zal er een gesprek zijn tussen ouders, leerkracht en ib' er over de situatie. Een uitzondering wordt gemaakt voor leerlingen die langdurige individuele begeleiding nodig hebben, bijvoorbeeld als gevolg van dyslexie. Dit wordt besproken met ouders.

Hulp voor leerlingen met een voorsprong

Er zijn ook leerlingen die meer aankunnen dan de reguliere leerstof. Door het aanbieden van verrijksstof in de klas proberen wij in hun onderwijsbehoefte tegemoet te komen. Tevens hebben we een aanbod van plusactiviteiten buiten de klas, beschikbaar van groep 1 tot en met 8. De coördinator hoogbegaafdheidsbeleid, juf Joanneke Nijse, coacht de leerkrachten en organiseert de activiteiten waarbij hulpouders meewerken in de praktische uitvoering.

Welke leerlingen voor deze hulp in aanmerking komen, is vastgelegd in een protocol. Aan dit protocol ligt een duidelijke visie op hoogbegaafdheid ten grondslag. Wij zijn van mening dat deze groep niet alleen bestaat uit kinderen met hoge scores, maar ook uit degenen van wie we verwachten dat ze uitzonderlijke prestaties zouden kunnen laten zien maar waar het niet gebeurt (de zogenaamde onderpresteerders).

6.6 Zorgteam

Het zorgteam binnen de VRS bestaat uit de twee directieleden en de ib'ers. Binnen deze setting wordt er vergaderd en in deze vergaderingen wordt gesproken over beleid, zorgleerlingen en de voortgang van het intern begeleidingswerk. Voor bijzondere besprekingen, zoals besluitvorming m.b.t. versnellen of zittenblijven, wordt het zorgteam tijdelijk uitgebreid met andere betrokkenen.

Ondersteuningsteam en Sociaal team

Bij ons op school proberen we kinderen met speciale onderwijs- en/of begeleidingsbehoeften zo goed mogelijk binnen de eigen groep of binnen onze school te helpen. Helaas is onze hulp en inspanning niet altijd voldoende toereikend. We bespreken een dergelijke situatie binnen het zorgteam (directie en ib'ers). Op zo'n moment is er de mogelijkheid om als school extra ondersteuning en advies te vragen aan anderen.

Het Ondersteuningsteam geeft ons de mogelijkheid om leerlingen te bespreken als er sprake is van school gerelateerde moeilijkheden. Het Sociaal team denkt met ons mee als het gaat om een combinatie van school- en thuisproblematiek. Het Sociaal team werkt vanuit de gemeente Bodegraven-Reeuwijk.

6.7 Rapporten

Alle leerlingen krijgen twee keer per jaar een rapport. De data staan vermeld in de jaarplanning. Bij de kleuters zijn in het rapport de observatiegegevens van leerlijnen Jonge Kind verwerkt.

6.8 Onderwijskundig Rapport

Wanneer een leerling de school verlaat bij verhuizing of verwijzing naar een speciale vorm van onderwijs, worden de dossiergegevens digitaal doorgegeven door middel van de Overstap Service Onderwijs (OSO). Dit is alleen mogelijk als de betreffende school eenzelfde leerlingvolgsysteem gebruikt als wij (ParnasSys). Wanneer dit niet het geval is wordt een papieren dossieroverzicht gemaakt. In het OSO of papieren dossieroverzicht staan de belangrijkste gegevens over de ontwikkeling van het kind, zoals resultaten, onderzoeksverslagen e.d.

Bij de aanvraag van een beschikking voor het sbo of voor een cluster-indicatie wordt een speciaal onderwijskundig rapport (OKR) ingevuld, afgestemd op de gegevens die nodig zijn. Het invullen van het OKR zal altijd gebeuren in overleg met de ouders.

6.9 Overgang naar VO

In de maand maart krijgt u een advies van de leerkracht van groep 8 met betrekking tot de schoolkeuze. Dit advies vloeit voort uit de ervaringen met uw kind gedurende de tijd dat onderwijs aan onze school werd gevolgd. Aanvullende informatie wordt verstrekt door de Cito-entreetoets uit groep 7 die op school is afgenomen. Bij de advisering kijken we niet alleen naar intelligentie. Ook aspecten als werkhouding en het omgaan met huiswerk worden daarin meegenomen.

U als ouder kiest samen met uw kind de school voor het vervolgonderwijs. Van tevoren kan de betreffende school bezocht worden op een open dag. Ook kunnen de leerlingen een kennismakingsbezoek brengen aan de school van uw keuze. De ROUTE 8 eindtoets wordt pas in april afgenomen, zodat deze toets gezien wordt als een check achteraf.

6.10 Protocol schorsing en verwijdering van leerlingen

In dit protocol staat beschreven onder welke voorwaarden er een time-out bij leerlingen kan worden toegepast en wanneer er sprake is van schorsing. Dit betekent dat een ernstig incident kan leiden tot een time-out met onmiddellijke ingang voor (de rest van) maximaal één dag. Ouders/wettelijk vertegenwoordigers zullen onmiddellijk van het incident en de time-out op de hoogte worden gebracht, tenzij er redelijke gronden zijn die zich hiertegen verzetten. De time-out maatregel kan alleen worden toegepast na goedkeuring van de directeur die ook de bovenschools manager - schriftelijk - op de hoogte brengt. De bovenschools manager is verantwoordelijk voor melding aan het bevoegd gezag. De leerling kan voor maximaal één week worden geschorst. Dit kan niet eerder geëffectueerd worden dan dat dit gecommuniceerd is met de ouders/wettelijk vertegenwoordigers van betrokken leerling. Het bevoegd gezag wordt via de bovenschools manager voorafgaand op de hoogte gebracht en om goedkeuring gevraagd. De bovenschools manager beoordeelt de situatie namens het bevoegd gezag. Als de leerling langer dan twee dagen naar huis wordt gestuurd, wordt de leerplichtambtenaar daarvan altijd door de directeur in kennis gesteld.

6.11 Resultaten

We maken gebruik van de adaptieve eindtoets van ROUTE 8.

	Schoolscore VRS 2019	Gemiddelde score route 8 scholen 2019	Schoolscore VRS 2021	Gemiddelde score route 8 scholen 2021	Schoolscore VRS 2022	Gemiddelde score route 8 scholen 2022
Totale eindtoets	220	204	213	208	217	200
Leesvaardigheid	212	204	216	209	217	200
Taal totaal	220	204	214	209	218	200
Taalverzorging (spelling en interpunctie)	227	203	213	211	220	199
Woordenschat (synoniemen, uitdrukkingen en woordbetekenis)	233	203	216	203	222	201
Begrippenlijst (zinsontleding en woordbenoeming)	217	204	213	212	204	199
Rekenen totaal	220	204	210	206	213	200
Getallen	212	204	206	207	207	200
Verhoudingen	222	203	211	204	206	200
Metten en meetkunde	220	204	210	212	217	200
Verbanden	222	204	213	206	214	200

Door het Coronavirus is er in 2020 geen eindtoets geweest.

Uitstroom naar het speciaal (basis)onderwijs (in aantallen)

Jaartal	Aantal
2019	1
2020	1
2021	2
2022	0

Uitstroom naar het Voortgezet Onderwijs (in procenten)

	Driestar college in Gouda	Calvijncollege in Tholen	Wellantcollege in Gouda	CSG Groene Hart in Alphen aan den Rijn	Wartburg College Rotterdam	GSG Leo Vroman Gouda	Chr. SGM Groene Hart Lyceum
2019	94	0	0	0	3	3	0
2020	97	0	0	0	0	0	3
2021	94	0	0	3	0	3	0
2022	100	0	0	0	0	0	0

Uitstroom naar soort vervolgonderwijs (in procenten)

	VMBO	HAVO	HAVO TTO	VWO	VWO TTO	Gymnasium
2019	21	46	3	18	9	3
2020	29	34	0	37	0	0
2021	45	37	0	18	0	0
2022	42	21	0	37	0	0

6.12 Jaarplan 2022-2023

In het jaarplan besteden we aandacht aan de volgende thema's:

- We gaan verder met "Leren Zichtbaar Maken". We zullen ons verdiepen in het geven van effectieve feedback in de gesprekken met de kinderen. Ook stimuleren we het zichtbaar leren voor iedere leerling door de doelen concreet te maken, samen met het leerproces op weg naar het doel. De leerlijn executieve functies zal verder vorm krijgen.
- De nieuwe rekenmethode zal ingevoerd worden.
- De subsidie vanuit het NPO (Nationaal Programma Onderwijs) gebruiken we o.a. voor de aanpak van de hiaten, voor het optimaliseren van het lesgeven en voor deskundigheidsbevordering van het team. Ook die onderdelen zijn in het jaarplan opgenomen.
- We zullen de eerste aankomende leerkrachten gaan begeleiden nu we een SAM-school zijn. Deze studenten zijn twee dagen per week op school.
- De bovenschoolse leerlijn burgerschap zal school specifiek gemaakt worden.
- We gaan een nieuw schoolplan schrijven met de plannen voor de komende vier jaar. Ter voorbereiding zal er een leerkracht-, leerling- en ouderenquête gehouden worden.

7. Ouders

7.1 Leerplicht/verzuim

Leerplicht

Vanaf vierjarige leeftijd is uw kind welkom op school. Als het kind vijf jaar wordt, is het leerplichtig. U mag uw kind dan vijf uur per week thuishouden. In overleg en na toestemming van de directie, kan dat eventueel tien uur worden. De reden van het thuishouden moet zijn dat het kind het fysiek of emotioneel nog niet aankan. Met de juf wordt hierover een afspraak gemaakt om, zover als mogelijk is, hier vaste tijden voor af te spreken. Deze uren mogen echter niet opgespaard worden. Vanaf de zesjarige leeftijd vervalt deze regeling.

Verzuim

Gelet op het aantal verzoeken om vroeger met vakantie te gaan, willen we u vragen u te houden aan de wettelijke regels en alleen in dringende gevallen van de vakantieregeling af te wijken. Voor vakantie buiten de vastgestelde data om wordt geen extra verlof gegeven. Ook niet voor eerder vertrek of latere terugkomst. Onder vakantie wordt ook verstaan familiebezoek in het buitenland, midweekaanbiedingen van (groot)ouders, afwijkende vakantieroosters in het gezin of vanwege financiële redenen een eerder/later tijdstip.

Een uitzondering vormt de situatie dat (één van de) ouders wegens hun specifieke beroep niet binnen de vastgestelde schoolvakanties weg kunnen. In dit geval mag de directeur eenmaal per schooljaar uw kind vrijgeven zodat er toch een gezinsvakantie kan plaatshebben. Het moet dus de enige gezinsvakantie in dat schooljaar betreffen. Bij een aanvraag van dien aard dient er een werkgeversverklaring te worden afgegeven waaruit de termijn en de aard van het beroep blijken. Dit verzoek moet tenminste acht weken voor vertrek worden ingediend. De verlofperiode mag maximaal tien schooldagen beslaan en niet in de eerste twee weken van het nieuwe schooljaar vallen. De procedure hierbij is als volgt:

- de ouder vult tijdig een aanvraagformulier voor verlof in (verkrijgbaar op school of via de schoolwebsite).
- de directeur pleegt, indien nodig, met de aanvrager overleg over het verzoek om verlof en neemt een beslissing.
- vervolgens wordt de beslissing door de directeur meegedeeld aan de aanvrager en ingevuld op het formulier.

Ongeoorloofd verzuim

Indien ouders hun kind(eren), zonder toestemming van de schooldirectie, laten verzuimen om onder schooltijd op vakantie te gaan (of een dag naar een pretpark, weekend weg of iets dergelijks), is de directie verplicht hiervan melding te doen bij de leerplichtambtenaar. De leerplichtambtenaar maakt hierna proces-verbaal op.

Het Openbaar Ministerie legt hiervoor een geldboete van €100,- per kind per dag of dagdeel op. Indien er eerder proces-verbaal voor luxe verzuim is opgemaakt, zult u gedagvaard worden om voor de rechter te verschijnen.

Verlof

Verlof in geval van “andere gewichtige omstandigheden”:

- Verhuizing van het gezin
- Huwelijk van bloed- of aanverwanten tot en met de tweede graad
- Overlijden van bloed- of aanverwanten tot en met de tweede graad
- Ernstige ziekte van bloed- of aanverwanten tot en met de tweede graad
- Viering van een 25-, 40- of 50-jarig ambtsjubileum en het 12½-, 25-, 40-, 50-, of 60-jarig jubileum van bloed- en aanverwanten tot en met de tweede graad

7.2 Aanmeldingsavond

Op donderdag 27 januari 2022 is er een aanmeldingsavond voor nieuwe kleuters. Na de aanmelding krijgt u een bevestiging met daarin mededelingen over het tijdstip van toelating.

Vóór de vierde verjaardag ontvangt u bericht van de onderbouwcoördinator wanneer uw kind op school verwacht wordt.

Kinderen die voor september jarig zijn, gaan meestal gelijk na de vakantie naar school. Dit is afhankelijk van de grootte van de groep. Zij krijgen een uitnodiging voor het uitwisselingsprogramma voor de zomervakantie. De kleuters die tussen september en januari vier jaar worden, komen eerst samen met één van de ouders een gedeelte van een morgen kennismaken. Vervolgens mogen ze nog een middag alleen komen kijken. Voor kinderen die in de instroomgroep in april komen, geldt dat de eerste schooldag gelijk hun kennismakingsbezoek is. Eén van de ouders wordt hier ook bij uitgenodigd. Van kinderen die op school komen wordt verwacht dat ze zindelijk zijn. De leerkrachten verschonen geen kinderen, uiteraard wel bij een “ongelukje”.

7.3 Communicatie met betrekking tot de school

Nieuwsbrief

Via het ouderportaal worden belangrijke nieuwsberichten verspreid. Door middel van de maandelijkse nieuwsbrief houden wij ouders op de hoogte van de gang van zaken in school.

Ouderavond

Eenmaal per schooljaar, in november, organiseren we een thema-avond. Er wordt een spreker uitgenodigd om ons het één en ander te vertellen over een onderwerp dat met school/opvoeding/onderwijs te maken heeft.

7.4 Communicatie met betrekking tot de groep

Bidstond en informatieavond

De eerste donderdag van het schooljaar wordt de jaarlijkse bidstond gehouden. Afwisselend wordt de meditatie verzorgd door een ambtsdrager van de PKN-gemeente en de Gereformeerde Gemeente. Na de bidstond zal in iedere groep verteld worden hoe het onderwijs er het betreffende schooljaar uit zal zien. Op deze manier worden ouders van informatie voorzien die het voor hen concreet maakt wat er van hun kind en van hen in dit schooljaar verwacht wordt. Tevens is dit direct een mogelijkheid om als ouders en leerkracht met elkaar kennis te maken. In dit contactmoment wordt de werkwijze van het luistergesprek toegelicht en krijgen ouders het bijbehorende formulier mee en het gespreksrooster.

Informatiemail

Via het ouderportaal <https://plaza.basisonline.nl/> informeert de leerkracht de ouders over organisatorische punten zoals excursies, een huiswerkrooster en dergelijke.

Open lesmorgen

Voor de herfstvakantie is er een open lesmorgen waarbij alle ouders de gelegenheid krijgen in de klas te kijken. Dit is mogelijk vanaf 9.15 uur. Ouders krijgen vooraf een lesrooster, zodat ze kunnen bedenken welke les ze graag bij willen wonen. Enkele spelregels:

- Er mogen geen jongere broertjes en zusjes worden meegenomen
- Ouders blijven niet langer dan een kwartier in de groep om zoveel mogelijk ouders een kans te geven een kijkje te nemen
- Vanaf groep 3 staan in iedere groep zes stoelen klaar. Zijn deze vol dan kunnen de ouders eerst ergens anders gaan kijken of gezellig koffiedrinken.
- Bij de kleuters is het vrij in- en uitlopen. Ook dan wordt het kwartier in acht genomen.
- Ouders mogen foto's nemen van hun eigen kinderen, niet ongevraagd van andere kinderen of van de leerkracht

Website

Via de website <https://www.vrschool.educatis-rpo.nl/> is alle informatie over de school te vinden.

7.5 Communicatie met betrekking tot uw kind

Luistergesprek

Het luistergesprek is in de derde of vierde week van het schooljaar. Alle ouders worden verwacht. In dit contactmoment vertellen ouders over hun kind aan de leerkracht. Zij geven aan wat hij/zij nodig heeft om een goede ontwikkeling door te maken. De leerkracht luistert en geeft pas ná het luisteren

een korte reactie. De kinderen die later in het schooljaar instromen krijgen, na drie of vier weken nadat ze op school zijn een persoonlijke uitnodiging van de leerkracht. Ouders krijgen een vragenformulier bij de informatieavond, dat gebruikt wordt als leidraad in het gesprek.

Algemene punten:

- De gesprekken duren tien minuten.
- Deze gesprekken zijn er niet voor om grote zorgen te bespreken. Daar wordt eventueel een vervolgspraak voor gemaakt.
- Alle ouders worden ingepland in een rooster. Zij kunnen onderling ruilen (doorgeven aan leerkracht).

Toegang in ParnasSys

Via het ouderportaal <https://ouders.parnassys.net> kunnen ouders inloggen in ParnasSys. Zichtbaar zijn de Cito-resultaten, de resultaten van de methodetoetsen en de verslagen van gesprekken.

Rapportgesprekken

Halverwege het schooljaar is er een bespreking van het eerste rapport. Alle ouders worden hierbij verwacht.

- De gesprekken duren 10 minuten.
- Deze gesprekken zijn er niet voor om grote zorgen te bespreken, daar wordt een aparte afspraak voor gemaakt.
- Alle ouders worden ingepland in een rooster. Zij kunnen onderling ruilen (doorgeven aan leerkracht).
- De brieven voor de contactmomenten over de rapporten geven aan hoe ouders hun besprekpunten bij de leerkracht vooraf kenbaar kunnen maken.

Aan het einde van het cursusjaar wordt ouders gelegenheid gegeven voor een contactmoment over het tweede rapport, als er specifieke vragen zijn. De uitnodiging gaat naar alle ouders, ouders geven zelf aan of ze hier van gebruik willen maken. De leerkracht kan op deze uitnodiging aangeven of een contact nodig is en waarom. In dat geval wordt van ouders verwacht dat zij op dit contactmoment aanwezig zullen zijn.

Kindgesprekken

Het kind wordt gestimuleerd ook betrokken te zijn bij de eigen ontwikkeling. De leerkracht plant met de leerlingen een contactmoment in de eerste twee maanden van het cursusjaar met het doel hen beter te leren kennen. Met de leerlingen van de groepen 5-8 zal ook gekeken worden naar de leerresultaten. Samen bespreken zij vervolgens wat nodig is om de ontwikkeling door te laten gaan en waar er mogelijk extra geoefend of ondersteund moet worden.

De rapporten worden met de kinderen besproken waarbij gekeken wordt wat de vordering is en wat er nodig is om verder te ontwikkelen.

Oudergesprekken

Bij een specifieke onderwijsbehoefte is vaker een contactmoment nodig, waarbij mogelijk ook de intern begeleider betrokken is. Deze oudergesprekken worden tussentijds afgesproken en komen niet i.p.v. de andere contactmomenten.

Thuisbezoeken

In groep 1 of 2 krijgt u bezoek van de leerkracht. Dit betekent dat de leerkracht elk jaar de helft van de groep bezoekt. Dit is gepland tussen de herfst- en de voorjaarsvakantie. Dit bezoek duurt zo'n drie kwartier. De leerkracht heeft zo de gelegenheid de thuissituatie van de leerling te zien en de ouder kan de leerkracht spreken. Tijdens dit bezoek komen welbevinden en leerprestaties van de leerling aan de orde. De leerkracht zal aangeven bij welk deel van het bezoek het kind erbij mag zijn en welk deel er een gesprek is zonder het kind.

7.6 Overblijven

Via het ouderportaal kunt u uw kind digitaal inschrijven voor het overblijven. Dit kan op vaste dagen, maar ook incidenteel. De kosten voor het overblijven zijn 1,65 per kind per keer. Tweemaal per jaar (in december en juli) krijgt u een factuur.

Ouders die mee willen helpen bij het overblijven kunnen zich opgeven bij één van de onderstaande contactpersonen. De ouders die overblijven krijgen een vrijwilligersvergoeding. Minimaal 50% van de overblijfmedewerkers is geschoold.

Meer informatie is te verkrijgen bij de overblijfcoördinatoren mw. J.J. Koudstaal-Ebbers en mw. J.C. Scheurwater-Visser.

7.7 Buitenschoolse opvang

Basisscholen zijn verplicht de aansluiting met de buitenschoolse opvang (bso) te organiseren als u daar als ouder om vraagt. Een bso zorgt voor opvang buiten schooluren voor kinderen van 4 tot 12 jaar die al op het basisonderwijs zitten. Dit kan voor of na schooltijd zijn, maar ook op studiedagen en tijdens de schoolvakanties. Op iedere school is er een bso contactpersoon aangesteld. Op onze school is dat juf Trudy Melse. Zij is het eerste aanspreekpunt voor ouders die geïnformeerd willen worden over opvangmogelijkheden. Wij hebben overleg met Quadrant kindercentra en Het Tuinhuis. De ouders zijn zelf aansprakelijk en verantwoordelijk voor de invulling die zij geven aan kinderopvang. De school, c.q. contactpersoon, draagt daarvoor geen verantwoording.

7.8 Tegemoetkoming in de onkosten

Op onze school wordt een vrijwillige bijdrage in de onkosten (zogenaamde ouderbijdrage) gevraagd voor de diverse activiteiten die in de loop van het schooljaar plaatsvinden. Te denken valt aan: kerstboeken, afscheid groep 8 en diverse vieringen (Sinterklaas).

Voor de vrijwillige bijdrage willen wij een richtbedrag aangeven: € 30,- voor het eerste kind, € 25,- voor het tweede kind, € 20,- voor het derde kind en € 15,- voor het vierde kind.

Voor de bekostiging van de schoolreis en voor het schoolkamp (als uw kind in groep 8 zit) krijgt u een factuur. De kosten voor schoolreis bedragen € 15,- en voor schoolkamp € 30,-. Deze bedragen zijn niet kostendekkend. Het tekort wordt betaald uit de vrijwillige ouderbijdrage.

Het rekeningnummer van de school is NL40 RABO 0308814258, t.a.v. Verhoeff-Rollmanschool Bodegraven.

Alle leerlingen doen mee aan de activiteiten van onze school. We sluiten geen leerlingen uit omdat hun ouders de vrijwillige ouderbijdrage niet kunnen of willen betalen. Dat mogen we niet, maar dat willen we ook niet.

7.9 Ouderbetrokkenheid

Leesmoeders

Ook dit cursusjaar willen we weer niveau-lezen in de groepen 3, 4 en 5. Hierdoor krijgen de kinderen in een kortere tijd meer beurten. Voor groep 3 en 4 zoeken we "leesmoeders" of "leesvaders", die de leerlingen wat extra hulp geven.

Ter ondersteuning van het leren lezen gebruiken we het programma BOUW. Enkele moeders helpen hierbij door wekelijks kinderen te begeleiden in de oefening met de letters en woorden.

Mediatheek

De bovenbouwgroepen werken zelfstandig in de mediatheek. Aangezien dit werk deels buiten de groep plaatsvindt, bieden enkele moeders hulp.

Activiteitencommissie

Aan onze school is een activiteitencommissie verbonden. Deze bestaat uit de volgende personen

Mw. G. Domburg-van den Hoorn

Mw. A.M van der Hoek-Methorst

Mw. W. Jonkers-van Dam

Mw. N.W. de Kruijf-Madersloot

Mw. M. Kwakernaak-van Noord

Mw. I. van der Schans (namens personeel)

Mw. D.C. Verhoeks-Donker

Deze ouders zetten zich onder andere in bij:

1. coördinatie schoonmaak
2. jaarlijkse spel-/sportdag

3. sportevenementen
4. koffie schenken bij bv ouderavond, openlesmorgen

Verkeersouders

Ter bevordering van de verkeersveiligheid rond de school zijn mw. Van 't Spijker en mw. Van der Plas actief. Juf Gewieke Brons en juf Ineke van der Schans en zijn aangesteld als verkeersleerkrachten.

Hoofdluis-ouderproject

Op school hebben wij het hoofdluisouderproject dat ondersteund wordt door de GGD. Alle kinderen worden op de eerste woensdag na elke vakantie op hoofdluis en/of neten gecontroleerd. Als er hoofdluis wordt geconstateerd, krijgt het desbetreffende kind een persoonlijke brief mee en de rest van de klas een algemene brief. Dit alles in een gesloten envelop vanwege de privacy. Na twee weken wordt er dan weer gecontroleerd. Voordeel hiervan is dat het schoolbreed wordt aangepakt. De ouders die meedoen aan dit project hebben een training gevolgd bij de GGD. Indien u er bezwaar tegen heeft dat uw kind gecontroleerd wordt, dient u dit kenbaar te maken aan de directie. Heeft u vragen of bent u bereid om het team van moeders te versterken dan kunt u altijd contact opnemen met de contactpersoon mevr. M. Verschuure.

Schoonmaak

Eén keer in het jaar wordt er een grote schoonmaak gehouden. De ouders worden via een brief uitgenodigd hieraan mee te werken.

Om de school, samen met de schoolschoonmaakster schoon te houden, wordt er vier keer per jaar "een maandelijks schoonmaak" georganiseerd. U wordt hiervoor, via de mail, door de leerkracht uitgenodigd.

Enquête

Minimaal eenmaal in de vier jaar wordt de mening van de ouders gepeild door middel van een ouderenquête. Na de verwerking krijgt u daarvan een kort verslag en ook een overzicht van de punten waar wij als school aan (gaan) werken.

7.10 Centrum voor Jeugd en Gezin

Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)

Heeft u een vraag over opvoeden en opgroeien van uw kind? Dan kunt u terecht bij het Centrum voor Jeugd en Gezin. Hier werken verschillende professionals samen, zoals jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen van de jeugdgezondheidszorg en pedagogen. Iedere medewerker heeft eigen specifieke deskundigheid om u en uw kind te ondersteunen. De medewerkers in het Centrum voor Jeugd en Gezin werken op verschillende manieren samen met school.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

De jeugdgezondheidszorg nodigt jaarlijks de kinderen uit groep 2 en 7 uit voor een onderzoek. Zij kijken of uw kind goed kan horen en zien, hoe uw kind groeit en hoe het zich ontwikkelt. Verder kunt u advies krijgen over bijvoorbeeld voeding, zindelijkheid, gedrag, omgaan met leeftijdsgenoten en het voorkomen van pesten. U kunt altijd contact opnemen voor advies of extra onderzoek. Wij zijn er voor leerlingen van de groepen 1 tot en met 8. De jeugdarts of jeugdverpleegkundige kan ook deelnemen aan het overleg van een zorgteam van school.

Cursus of ouderavond

Opvoeden is een ware kunst. Denk aan een peuter die tegen alles 'nee' zegt, een tienjarige die erg onzeker is, of een twaalfjarige die heftig aan het puberen gaat. Of je bent net gescheiden. Elke ouder kan op sommige momenten weleens advies gebruiken. Voor u organiseert het Centrum voor Jeugd en Gezin een groot aanbod aan (online) opvoedcursussen, themabijeenkomsten en webinars over diverse onderwerpen om u te ondersteunen bij de opvoeding. Er is voor ieder wat wils.

Ook de kinderen zelf kunnen een cursus bij het Centrum voor Jeugd en Gezin volgen, bijvoorbeeld een weerbaarheidstraining. Kijk voor het volledig cursusaanbod op www.cjgcursus.nl. Of volg CJGcursus op Facebook en Instagram.

Online Centrum voor Jeugd en Gezin

Veel informatie, tips en adviezen over opvoeden en opgroeien vindt u op de website van het Centrum voor Jeugd en Gezin in uw gemeente. Eten, slapen, scheiden, pesten, geld, seksuele opvoeding en meer. Meld u aan voor een cursus of bijeenkomst, lees blogs van andere ouders of praat mee op het forum. U kunt uw vraag stellen via de chat of het E-consult. Natuurlijk staan onze adressen en openingstijden ook op de website. En u vindt er onze Facebookpagina.

GroeiGids app

Heeft u zich al aangemeld voor de GroeiGids app? Hier kunt u het Groeipad van uw kind bijhouden. U krijgt als gebruiker regelmatig een tip of link die past bij de leeftijd van uw kind. U kunt opvoedinformatie in de app opzoeken of doorklikken naar de CJG-website voor meer informatie en ondersteuning in de buurt.

Contact

Wilt u contact opnemen met de medewerkers van het Centrum voor Jeugd en Gezin op uw school, bel dan 088 – 254 23 84. U kunt ook mailen naar mailvragen@cjghm.nl (noem hierin de naam, geboortedatum en school van uw kind).

Meer informatie

www.cjghollandsmidden.nl – online CJG / www.cjgcursus.nl – CJG cursussen

8. Jaarkalender

8.1 Jaarplanning

Augustus	September	Oktober
3 Juf Pethra jarig 14 Juf Jannita jarig 16 Juf Ineke jarig 22 Eerste schooldag 25 Bidstond en informatieavond 26 Juf Linda jarig	1 Luistergesprekken 6 Luistergesprekken 9 Meester Mark jarig 14 Sportdag 20 Prinsjesdag excursie gr. 8 21 Studiedag personeel* 24 Juf Brechtje jarig	5 Dag van de leerkracht 5 Openlesmorgen 24-28 Herfstvakantie
November	December	Januari
1 Studiedag personeel* 2 Dankdag: vrij 5 Juf Corlien jarig 29 Juf Aletta jarig 30 Juf Annemarie jarig	3 Juf Wilma jarig 4 Juf Janny jarig 5 Sinterklaasviering 22 Kerstfeestviering in de Bethelkerk 26 Kerstvakantie (t/m 6 jan.)	18 Meester Hans jarig 18 Juf Melissa jarig 26 Kennismakingsavond nieuwe gezinnen 29 Scholenzondag
Februari	Maart	April
1 Juf Willemien jarig 2 Juf Trudy jarig 9 Eerste rapport mee 16 Contactavond 21 Contactavond 27 Mw. P. Wagenaar jarig 27 Voorjaarsvakantie (t/m 3-3)	2 Juf Astrid jarig 3 Meester Samuel jarig 5 Juf Nelleke jarig 8 Biddag: vrij 13 Schoonmaak beneden 14 Schoonmaak boven 15 Schoonmaak rest 21 Juf Klazina jarig 23 Studiedag personeel* 29 Grote Rekendag	7 Goede Vrijdag 8 Juf Esther jarig 10 Tweede Paasdag 17 Juf Jantine jarig 18 Ouderavond 21 Meester Kuiper jarig 21 Koningsspelen 24 Meivakantie (t/m 5-5) 29 Juf Elma jarig
Mei	Juni	juli
12 Juf Carola jarig 12 Meester Reinier jarig 18 Hemelvaartsdag: vrij 19 Kinderen vrij 29 Tweede Pinksterdag	1 Schoolreis 14 Kamp groep 8 15 Kamp groep 8 16 Kamp groep 8 21 Juf Jolien jarig 22 Uitwisselingsprogramma 27 Tweede rapport mee 27 Juf Anne-Christine jarig 29 Contactavond	3 Juf Gewieke jarig 4 Afscheid groep 8 10 Begin zomervakantie (t/m 20-8) 13 Juf Jojanneke jarig 20 Juf Gerda jarig 25 Juf Ellen jarig 27 Juf Annemiek jarig

*Op studiedagen van het personeel zijn de kinderen vrij.

9. Extra activiteiten

9.1 Excursies

We brengen met verschillende groepen bezoeken aan de bakker, de zustertuin, de polder, de bibliotheek, etcetera. In de regel bezoeken we met groep 8 Prinsjesdag in Den Haag.

9.2 Cultuurbeleid

Op onze school hebben we een cultuurbeleidsplan.

Dit plan bevat drie cultuurmenu's die achtereenvolgens gebruikt worden. In elk cultuurmenu willen we op een kunstvorm de aandacht vestigen. Het betreft literatuur, kunst en muziek.

Wat betreft het cultureel erfgoed leggen we vast welke bijzondere plekken van Bodegraven bezocht moeten worden. Elke jaargroep vanaf groep 3 zal zo jaarlijks een excursie hebben naar een bijzondere plek in Bodegraven. Hierbij wordt gezocht naar zoveel mogelijk aansluiting bij de leeftijd en het onderwijsprogramma (aardrijkskunde, geschiedenis, beeldende vorming en muziek) van de leerlingen.

9.3 Schoolreis en kamp

Op donderdag 1 juni 2023 vinden de schoolreisjes van de groepen 1 t/m 7 plaats. In de oneven jaren is er een goedkoper schoolreisje aan de beurt, in de even jaren een duurder. Dit schooljaar is het "goedkopere" schoolreisje aan de beurt.

Groep 8 gaat drie dagen op kamp.

9.4 Sportdeelname/sportdag

De leerlingen kunnen meedoen aan verschillende sportactiviteiten, zoals korfballen, tafeltennis, zwemwedstrijden, schaken, voetballen enzovoort. Meestal wordt dit georganiseerd door de plaatselijke sportverenigingen. Begeleiding door de ouders stellen we op prijs. We houden de jaarlijkse sportdag van onze school met alle groepen op één veld.

9.5 Projectweek en kijkavond

Eén keer per twee jaar hebben we een projectweek. In alle klassen werken we dan rond een bepaald thema. Aan het einde van het project wordt er een kijkavond georganiseerd, waarbij iedereen van harte welkom is.

9.6 Sinterklaasviering

Op de Verhoeff-Rollmanschool wordt al jarenlang aandacht besteed aan de sinterklaasviering. Dit vindt plaats op maandag 5 december. De school wordt dan ook bezocht door een als sint verkleed persoon. Wij zien dit als een Oud-Hollands feest dat op een traditionele wijze gevierd wordt. Wij willen het sinterklaasfeest absoluut geen religieuze lading geven. Wij schilderen de sint niet af als een persoon die "alles ziet en weet".

9.7 Speelgoedmiddag

Iedere laatste donderdagmiddag van de maand mogen de kinderen uit groep 1 en 2 speelgoed meenemen. De kinderen mogen geen geweren en ander speelgoed wat agressief gedrag uit kan lokken meenemen. Ook skeelers zijn niet toegestaan. Valt de laatste donderdag in de vakantie, dan is de speelgoedmiddag een week eerder.

9.8 Fotograaf

Ieder jaar bezoekt een schoolfotograaf onze school. Dit jaar worden zowel pasfoto's als groepsfoto's gemaakt. Afname van de foto's is nooit verplicht.

10. Praktische informatie

10.1 Trakteren

Als de kinderen jarig zijn, trakteren ze hun eigen klas en de leerkracht. Daarna mogen ze met de kaart langs de andere leerkrachten, zodat zij hun naam op de kaart kunnen zetten en de kinderen een sticker kunnen uitzoeken. De leerkrachten krijgen geen traktatie.

De kleutergroepen gaan alleen bij de kleutergroepen langs en de groepen 3 t/m 6 alleen de groepen in de hal boven.

Wij willen u vriendelijk verzoeken uw kind niet op kauwgum te laten trakteren. We stellen een gezonde traktatie op prijs.

Kinderen met een speciaal dieet worden verzocht een trommeltje mee naar school te nemen met daarin een traktatie vervanger. Wilt u daarin een briefje doen wat de kinderen wel mogen?

Dinsdag is fruitdag. Wilt u uw kinderen op die dag fruit meegeven als pauzehap. De leerkrachten zullen op dinsdag ook fruit meenemen in de pauze.

10.2 Vlekken verwijderen

Lijmvlekken

Multicol (technicol):

Behandelen met verdunner of aceton. Tissue- of grijs papier met ruwe zijde op de plek leggen, daarna met lauwe strijkbout over de gladde zijde heen en weer gaan.

Verfvlekken:

Om vlekken te verwijderen kunt u het volgende doen:

1. verfvlek uitspoelen onder de koude kraan;
2. insmeren met groene zeep, ossegeal zeep, kleurloze babyshampoo of inweken met biotex.
3. nadat het kledingstuk goed geweekt is, uitspoelen met koud water; pas wassen als de vlek eruit is;
4. het kledingstuk nooit te heet wassen of chemisch reinigen om de vlek uit de kleding te halen

Ecolinevlekken:

Verwijderen met spiritus.

Tip: U kunt ook een oud overhemd meegeven, dat uw kind tijdens de handvaardigheidlessen kan aandoen.

10.3 Gevonden voorwerpen

Nog altijd blijven er gymbroeken, sjaals, gym schoenen en dergelijke op school liggen. Wij verzoeken u zoveel mogelijk de namen van de kinderen in de spullen te zetten. Elke maand zal er een foto met gevonden voorwerpen als bijlage bij de nieuwsbrief worden doorgestuurd. U kunt ze daarna op school ophalen.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1. School	3
1.1 Naam	3
1.2 Historie	3
1.3 Schoolgrootte	3
1.4 Leerlingpopulatie	4
1.5 Gebouw/plattegrond	4
1.6 Schooltijden	5
1.7 Medezeggenschapsraad	6
1.8 Educatie	7
1.9 Klachtenprocedure	9
2. Visie en identiteit	10
2.1 Doel en grondslag	10
2.2 Levensbeschouwing	10
2.3 Toelatingsbeleid	10
2.4 Benoemingsbeleid	10
2.5 Schoolregels vanuit de identiteit	11
2.6 Vieringen	11
2.7 Schoolregels	11
2.8 Visie van de school	12
2.9 Logo van de school	12
3. De organisatie van het onderwijs	13
3.1 Groep 1 en 2	13
3.2 Groep 3 t/m 8	13
3.3 Functies en taken	14
3.4 Veiligheid in school	14
4. Vak- en vormingsgebieden	16
4.1 Onderwijskundige missie	16
4.2 Lestijdentabel	16
4.3 Godsdienstige vorming	17
4.4 Rekenen en wiskunde	17
4.5 Lezen	17
4.6 Nederlandse taal	18
4.7 Schrijven	18
4.8 Engels	18
4.9 Wereldoriëntatie	18
4.10 Vaderlandse Geschiedenis	19
4.11 Verkeer	19
4.12 Sociale vaardigheid	19
4.13 Expressieve activiteiten	20
4.14 Bewegingsonderwijs	20
4.15 ICT	21
4.16 Huiswerk	21
5. De leerkrachten	22
5.1 Samenstelling van het team	22
5.2 Stagiaires	25
6. De leerlingen	26

6.1 Pedagogische missie	26
6.2 Toetskalender	27
6.3 Passend onderwijs	27
6.4 Het volgen, bespreken en vastleggen van de ontwikkeling van de kinderen	29
6.5 Speciale zorg	29
6.6 Zorgteam	30
6.7 Rapporten	30
6.8 Onderwijskundig Rapport	30
6.9 Overgang naar VO	30
6.10 Protocol schorsing en verwijdering van leerlingen	31
6.11 Resultaten	31
6.12 Jaarplan 2022-2023	32
7. Ouders	33
7.1 Leerplicht/verzuim	33
7.2 Aanmeldingsavond	33
7.3 Communicatie met betrekking tot de school	34
7.4 Communicatie met betrekking tot de groep	34
7.5 Communicatie met betrekking tot uw kind	34
7.6 Overblijven	35
7.7 Buitenschoolse opvang	36
7.8 Tegemoetkoming in de onkosten	36
7.9 Ouderbetrokkenheid	36
7.10 Centrum voor Jeugd en Gezin	37
8. Jaarkalender	39
8.1 Jaarplanning	39
9. Extra activiteiten	40
9.1 Excursies	40
9.2 Cultuurbeleid	40
9.3 Schoolreis en kamp	40
9.4 Sportdeelname/sportdag	40
9.5 Projectweek en kijkavond	40
9.6 Sinterklaasviering	40
9.7 Speelgoedmiddag	40
9.8 Fotograaf	40
10. Praktische informatie	41
10.1 Trakteren	41
10.2 Vlekken verwijderen	41
10.3 Gevonden voorwerpen	41
Inhoudsopgave	42

